

SISUKORD

AINEVALDKOND: KEEL JA KIRJANDUS	3
ÜLDOSA	3
AINEKAVA	9
ÕPPEAINE NIMETUS: EESTI KEEL	9
Õppeaine kirjeldus:.....	9
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	10
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	12
1.klass	12
2.klass	17
3.klass	23
5.klass	39
6.klass	45
7. klass	50
8. klass	56
9. klass	59
ÕPPEAINE NIMETUS: KIRJANDUS	65
Õppeaine kirjeldus:.....	65
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	67
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	68

5. ja 6. klass	68
7. klass.....	74
8. klass.....	80
9. klass.....	87
LIHTSUSTATUD ÕPPE AINEKAVA ÜLDOSA	93
AINEKAVA (LIHTSUSTATUD ÕPE).....	101
ÕPPEAINE NIMETUS: EESTI KEEL	101
Õppeaine kirjeldus, eesmärk:.....	101
Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:.....	102
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	104
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	107
1.klass.....	107
2.klass.....	111
3.klass.....	121
4.klass.....	129
5.klass.....	138
6.klass.....	152
7.klass.....	166
8.klass.....	178
9.klass.....	195

AINEVALDKOND: KEEL JA KIRJANDUS

ÜLDOSA

VALDKONNAPÄDEVUS

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk:

- 1) kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust
- 2) mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos.
- 3) anda teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;

- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

AINEVALDKONNA ÕPPEAINED JA AINETUNDIDE JAOTUS

Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Eesti keel	19	12	6
Kirjandus	-	4	6

KEEL JA KIRJANDUS AINEVALDKONNA KAUDU KUJUNDAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE

Keele- ja kirjanduse valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki üldpädevusi. Üldpädevusi kujundatakse erinevate tekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning selleks on mitmeid koostöövorme, nt ühised arutelud, projektid jne. Üldpädevuste saavutatus kajastub tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmised, oskused, väärtushinnangud ning käitumine – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilisi-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meediaja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus. Õpitakse kasutama uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast. Leitakse digivahendite abil infot ning hinnatakse selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Osaletakse digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel. Kasutatakse probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid. Suheldakse ja tehakse koostööd erinevates digikeskkondades.

KEELE JA KIRJANDUSE AINEVALDKONNA LÕIMINGU RAKENDAMISE VIISID

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitma neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õige kirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja 4 esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE KEELE JA KIRJANDUSE AINEKAVAS

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabe keskkond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloo eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsete tegude ja hoiakute vastu.

AINEKAVA

ÕPPEAINE NIMETUS: EESTI KEEL

Õppeaine kirjeldus:

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud.

Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

<p>I kooliaste</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt; 3) omandab eesti keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste.
<p>II kooliaste</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara; 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;

	<p>6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;</p> <p>7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;</p> <p>8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;</p> <p>9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;</p> <p>10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.</p>
III kooliaste	<p>Õpilane:</p> <p>1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;</p> <p>2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.</p> <p>3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;</p> <p>4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;</p> <p>5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;</p> <p>6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;</p> <p>7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;</p> <p>8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;</p> <p>9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;</p> <p>10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.</p>

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:**1.klass**

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; • toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; • kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu; • teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; • väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; • jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; • koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu; • esitab luuletust peast; 	<p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. • Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. • Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

		<ul style="list-style-type: none"> • Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. • Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühekahe tunnuse alusel rühmitamine. • Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. • Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. • Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta. • Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. • Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon,

	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...); 	<p>tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. • Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. • Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine. • Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. • Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. • Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). • Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; • kirjutab tahvlilt ära; • täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab näidise järgi kutse; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; • kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>; 	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine. Tähtede seostamine. • Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust. <p><u>Kirjalik tekstiloome</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; • teab, et lause lõpeb punktiga; • teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; • kirjutab õigesti oma nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi). • Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). • Jutule lõpu kirjutamine. • Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). • Lünkumberjutustuse kirjutamine. <p><u>Õigekeelsus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. • Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. • Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. • <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna alguses seoses tähtede õppimisega. • Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses. • Liitsõna vaatlus (moodustamine).
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Sõnade lõpu õigekiri, <i>-d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i> (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. • Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). • Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. • Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).
--	--	---

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline keelekasutus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; • kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; • koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; • kasutab kõnes terviklauseid; • teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; 	<p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul. • Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).

	<ul style="list-style-type: none"> • väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; • koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; • vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. • Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälde- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistes harjutustes, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade häälte jm imiteerimine. • Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. • Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. • Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. • Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. • Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. • Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.
Lugemine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine.

	<p>aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; • tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. • Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. • Õpiku sõnastiku kasutamine. • Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. • Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. • Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. • Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. • Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). • Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. • Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. • Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. • Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistus, vanasõna. • Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. • Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamise. • Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	Õpilane:	<u>Kirjatehnika</u>

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; • kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; • kirjutab õigesti sõnade lõppu 	<ul style="list-style-type: none"> • Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. • Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. • Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. • Kirjalik tekstiloome • Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. • Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. • Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. <p><u>Õigekeelsus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;
--	---	--

	<p>-d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena). 	<ul style="list-style-type: none"> k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.
--	---	---

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline keelekasutus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; 	<p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja

	<ul style="list-style-type: none"> • vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskaemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähdendusega sõnu; • esitab luuletust peast; 	<p>intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. • Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. • Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele. <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga,
--	---	--

		<p>sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <ul style="list-style-type: none">• Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähdendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.• Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.• Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).• Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.• Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.• Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus
--	--	---

		<p>dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) esitamine. • Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; 	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). • Ladus ja automatiseerunud lugemine. • Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. • Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.

	<ul style="list-style-type: none"> • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; • teab nimetada mõnda lastekirjanikku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. • Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. • Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. • Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. • Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. • Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine.• Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine.• Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.• Loole alguse ja lõpu mõtlemine.• Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.• Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine.• Riimuvate sõnade leidmine.• Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.• Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.• Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri <p><u>Kirjandus:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; 	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. • Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). • Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. • Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. • Etteütlemise järgi kirjutamine.

	<ul style="list-style-type: none"> • märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti kääänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; • piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); • koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, 	<ul style="list-style-type: none"> • Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. • Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. <p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tähestiku järjekord. • Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. • Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. • k, p, t s-i ja h kõrval. • i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). • h sõna alguses. • Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. • Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. • Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes.
--	---	--

	<p>joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile. 	<ul style="list-style-type: none"> Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none">• Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine. <p><u>Tekstiloome</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.• Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.• Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.• Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.• Sündmusest ja loomast kirjutamine.• Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.• Kirja kirjutamine..• Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.
--	--	--

4.KLASS

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • jutustab kuuldud teksti ümber; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis; • annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. • Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine. • Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. • Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. • Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine. • Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. • Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. • Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.

		<ul style="list-style-type: none"> • Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitlus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. • Kõnelemisel kaaslase mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. • Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng. • Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust; • valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist; • kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine. • Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni

	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot; • nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid; • nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid; • tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi; • kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; • esitab ilukirjandusteksti mõtestatult; • leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu; • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut); • tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda. 	<p>jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). • Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned. • Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma
--	---	---

		<p>sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). • Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine. • Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).
Tekstiloome	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov.

	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti; • kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; • tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; • kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; • rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. • Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. • Aheljutustamine. • Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine. • Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. • Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. • Kiri, ümbriku vormistamine. • Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.
Keeleteadlikkus	Õpilane:	<u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> <ul style="list-style-type: none"> • Helilised ja helitud häälikud.

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; • järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid; • eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal; • selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • eristab sõnu liigiti; • oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis; • oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses; • moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liidete <i>-gi</i> ja <i>-ki</i> õigekiri. • Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. • Tähtede <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades. <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. • Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist). <p><u>Vormiõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnaliigid ja nende funktsioon. • Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. • Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad. <p><u>Lauseõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.
--	--	--

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes; • oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida; • tunneb vahetu suhtluse tavaid ja oskab neid rakendada; • lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 	<ul style="list-style-type: none"> • Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. • Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. • Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal,

	<ul style="list-style-type: none"> • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse. 	<p>vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine</p> <p>Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suuline aramusavalldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast; • nimetab teksti liiki, selle eesmärki ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; • võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; • tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksti analüüsimine. Teksti kasutusvaldkond, suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstiliigi ja eesmärgi nimetamine. Autori keelekasutuse ja stiili iseloomustamine ja põhjendamine ning näidete toomine tekstist. Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal. • Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Ainealaste teabeallikate ja andmebaaside nimetamine, leidmine ning kasutamine: Eesti Keele Instituudi keeleallikad. Lihtsama päringu koostamine Estris.

	<ul style="list-style-type: none"> • hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe; • tunneb konspekterimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; • oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; • esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Multimodaalse teabe töötlus. Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine. • Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliiatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine. • Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusväärsuse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusväärsuse kontrollimine tekstivälise ja tekstisiseste tunnuste põhjal (teksti vormistus, ülesehitus, sisuline täpsus, autori tausta kontrollimine, faktide kontrollimine). Fakti ja arvamuse eristamine.
Tekstiloome	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal.

	<ul style="list-style-type: none"> • teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite; • kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste; • jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; • kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; • arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; • vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; • põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega. 	<p>Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt. • Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. • Kirjeldamine. Täpne sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine ja neile iseloomulike tunnuste nimetamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje väljendamine. Arutleva teksti tunnused: rõhutavad sõnad, võrdlemine, näidete toomine, põhjendavate sidendite kasutamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
Keeleteadlikkus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; • kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; • kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; • kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; • valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. • Võõrtähed ja -häälikud. Võõrsõnade õigekiri, sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Häälduse ja kirja pildi kontrollimine sõnastikest. • Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus. • Tähe <i>h</i> õigekiri võõrsõnades. • Tähtede <i>f</i> ja <i>š</i> õigekiri. • Poolitamisreeglite meenutamine. <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Sünonüümide

	<ul style="list-style-type: none"> • moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; • kasutab enda tekstis korrekstelt otsekõnet; • eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrekstelt; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<p>tähendusvarjundid, tesauruse ja kasutamine. Täendussetuste võrdlemine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Sobiva sõna kasutamine oma tekstis.</p> <p><u>Vormiõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnaliikide meenutamine. • Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine teksti. • Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist. • Omadussõnade võrdlusastmed, keskvõrde ja ülivõrde kasutamine tekstis. <p><u>Lauseõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liht- ja liitlause. Lihtlause kirjavahemärgid. • Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause ja loetelude kasutamine ja kirjavahemärgistamine tekstis. • Üte ja selle kirjavahemärgid.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Otsekõne ja kaudkõne. Saatelause ja otsekõnelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid ja kasutamine. <p><u>Muud õigekirja teemad</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. • Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).
--	--	--

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses. • Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu

	<ul style="list-style-type: none"> • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. 	<p>täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmäärke; • tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal; • kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid; • leiab tekstist argumenti ülesehituse osad; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 	<ul style="list-style-type: none"> • Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumenti osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine. • Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekterimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine. • Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, arvamyslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja

	<ul style="list-style-type: none"> võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte. 	<ul style="list-style-type: none"> ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.
Tekstilooime	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega; kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni; avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre; 	<ul style="list-style-type: none"> Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine. Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes.

	<ul style="list-style-type: none"> vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid. 	<ul style="list-style-type: none"> Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, arvamyslugu, intervjuu.
Keeleteadlikkus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> nimetab Eesti suuremaid murdealasid kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks; teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; 	<ul style="list-style-type: none"> Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine. <p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine. Veaohtlikud liited: -lik; -likkus. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva

	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates. 	<p>sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne.</p> <p><u>Vormiõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Grammatiline ühildumine käändes ja arvus. • Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i>liitelised omadussõnad). • Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. • Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks. <p><u>Lauseõpetus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.
--	--	--

7. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära <p>esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtlejate rollid, suhtlusviis). Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel vs. argikeel. Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Diskussioonis partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt.

	<ul style="list-style-type: none"> • põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner. 	
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; • kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust; • leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; • selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, 	<ul style="list-style-type: none"> • Žanri e tekstiliigi mõiste. Pragmaatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. • Lugemisstrateegiate valimine, eesmärgistab ja kavandab oma lugemist. Teksti kohta eri liiki küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järeldamine, hindav, kontrollimine, uue terviku loomine. • Multimodaalsus. Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multimodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto,

	<p>tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis. 	<p>joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev. Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuste alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalis-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused: seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused: hinnangulisus, vastandus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad.
Tekstiloome	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesisaid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs. • Tekstisidususvõttes lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile.

	<ul style="list-style-type: none"> vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberkiri; kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid, mis sobivad enda teksti; kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne; kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötluse põhimõtted. Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Kirja ülesehitus: pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid. Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus. Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel. Intellektuaalomand.
Keeleteadlikkus	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> Keeleteadlikkus Indoeuroopa keeled. Eesti keel kui soome-ugri keel ja läänemeresoome keel, läänemeresoome

	<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; • suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; • kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; • silbitab ja määrab silpide liike; • selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; • selgitab käänetevahelisi seoseid; • kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; • meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis. 	<p>keeled. Läänemeresoome keelte eripära: astmevaheldus, käändesüsteem jne.</p> <p>Teise keelega kõneleja toetamine: parafraseerimine, sõnade pakkumine, keele pakkumine, julgustamine, oma kõne tempo ja raskusastme kohandamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälikuõpetus ja õigekiri Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüvevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldamine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehääldus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja hääldamine. • Vormiõpetus Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja
--	--	---

		<p>tähendusvarjundid. Tegusõna käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis.</p> <ul style="list-style-type: none">• Tegusõna astmevaheldus: veaohlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördvormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.• Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veaohlikud käändevormid. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine.• Veaohlike käänd-pöördõnade kasutamine enda tekstis.• Õigekiri Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine.• Lauseõpetus
--	--	--

		<p>Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis.</p> <p>Sidendite funktsioon.</p>
--	--	---

8. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil; • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • annab kaaslase tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; • väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi; • analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine. • Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. • Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas.

		<ul style="list-style-type: none"> • Virtuaalkeskonna suhtlussituatsioonide analüüsimine.
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust; • loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste; • osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal; • kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke; • kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; • märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. • Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine. • Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamslugu, essee,

		<p>arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.</p>
Tekstiloome	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis; • kirjutab enda tekste protsessikeselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; • valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamuslugu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand. • Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik.

		<p>Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvamusloo kirjutamine: eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine.
--	--	--

9. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis; • märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevelikuid, analüüsib neid; • oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides; • tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; 	<ul style="list-style-type: none"> • Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. • Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevelikud. • Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses:

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid; • esitab kuulnud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; • valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt. 	<p>meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekoheus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevalikud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Autorile viitamine.
Teksti vastuvõtt	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid; • koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt; • hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; • võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe; • teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 	<ul style="list-style-type: none"> • Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, keelevaldkonna teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses. • Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine. • Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades • analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha. 	<p>lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid kõnes. Kriitiline lugemine. • Hinnangu väljendusvahendite analüüs arvamuslikes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalusus, saateverbid alusteksti, autorit viidates. • Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne. Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine.
Tekstiloome	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • määratleb enne kirjutamist suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti; • koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab 	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile. • Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti

	<p>teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid; • esineb suuliselt ja peab kõnet; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada; • toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi. 	<p>pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates. • Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus, retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine. • Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. • Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul.
--	--	---

Keeleteadlikkus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehooldes põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust; • meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid; • kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; • tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides; • kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keeleteadlikkus • Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keele areng, keelekorraldus ja keelehoole Eestis. Eesti keeleseadus. • Õigekirja kordamine • Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. • Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad, vördevormid, võõrsõnad. • Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine. • Algustäheõigekirja kordamine. Konteksti arvestamine algustähe valikul. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus. • Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. • Sõnavaraõpetus • Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende stiilivärving.
-----------------	---	---

		<p>Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.</p> <ul style="list-style-type: none">• Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs.• Lauseõpetus• Modaalsus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis. Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.
--	--	--

ÕPPEAINE NIMETUS: KIRJANDUS

Õppeaine kirjeldus:

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskust, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad: paberraamatud, audio- ja e-raamatud. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüüriraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata. Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt.

II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka:

- 1) E.Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E.Bornhöhe „Tasuja“;
- 2) J.Krossi „Mardileib“, F.R.Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka:

- 1) A.Kitzbergi „Libahunt“, E.Vilde „Pisuhänd“;
- 2) O.Lutsu „Kevade“, A.H.Tammsaare „Kõrboja peremees“;
- 3) A.Kiviräha „Rehepapp“.

Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L.Koidula, Juhan Liiv, M.Under, H.Runnel ja L.Tungal.

Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärismuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tuleb tänapäevastada, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus-ja omakultuuri.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo-ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi. Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Eelkõige on tähtis, et säiliks lugemishuvi ja areneksid tõlgendusoskused, kuid selleks on tarvis ka faktiteadmisi ja mõistevaramut. Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgsearendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist. Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning

edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

II kooliaste	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga; 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet; 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi; 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.
III kooliaste	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;

	<p>2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;</p> <p>5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;</p> <p>6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.</p>
--	--

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:

5. ja 6. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb laste- ja noorte kirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost; 	<p><u>Kirjandustekstide valik ja lugemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate

	<ul style="list-style-type: none"> • loeb latusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; • loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; • väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; • eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 	<p>teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. • Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. • Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. • Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. • Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. <p><u>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</u></p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; • koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; • nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; • iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; • järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; • kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; • osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, v alib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. • Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. • Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. • Mõistatuste lahendamine ja loomine. • Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. • Eri liiki muistendid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega. <p>Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid. 	<p><u>Teksti analüüs ja tõlgendamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. • Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. • Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena. • Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. • Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. • Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. • Koomika leidmine teosest. • Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamise. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused.
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none">• Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.• Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus.• Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine.• Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeolelu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.• Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.• Päevikuvormis ilukirjandus.• Valmi tunnused. <p><u>Tekstiloome</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Oma kogemuste ja mõtete väljendamine.• Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm).• Tegelase ja olustiku kirjeldamine.• Luuleteksti loomine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Loovkirjutamine loetu põhjal.• Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna.• Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. <p><u>Teksti esitamine ja kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine. <p><u>Autoreid ja teoseid</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.
--	--	--

7. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemise iseseisev eesmärgistamine. • Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. • Eesmärgistatud ülelugemine. • Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. • Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. • Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. • Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumit tutvustamine klassikaaslastele. • Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. • Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Teksti lähedane jutustamine märksõnade toel.

	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. • Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiskeskstekinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta; • määratleb teose olulisemad sündmused; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist; • analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; 	<p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja fantaasiaküsimused. • Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega. • Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetega ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. • Kokkuvõtte kirjutamine. • Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. • Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.

	<ul style="list-style-type: none"> • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine. Loetu põhjal järelduste tegemine. • Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. • Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine. • Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine. Tegelasrühmade konflikt ja konflikti gradatsioon. • Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. • Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. • Kirjanduse tüüptegelasi. • Fantaasiakirjanduse ja naljandite tüüptegelasi. • Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine.
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Miljöö kirjeldamine. • Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. • Pöördeliste sündmuste leidmine. • Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. • Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. <p>Mõisted: <i>idee (peamõte), konflikt, miljöö, probleem, prototüüp, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane</i></p>
	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, ja võrdlusi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; 	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. • Võrdlus ja metafoor • kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi ära arvamine ja loomine. • Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise ja korduse tundmine ja kasutamine. • Sümbolite seletamine.

	<ul style="list-style-type: none"> eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike, nimetab nende tunnuseid; seletab oma sõnadega eepose ja jutustuse, valmi ja ballaadi ning komöödia olemust. 	<ul style="list-style-type: none"> Allegooria mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. <p>Mõisted:</p> <p><i>allegooria, epiteet, isikustamine, metafoor, kordus, sümbol, võrdlus.</i></p> <p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Usundilise muistendi tunnused. Naljandi ja anekdooditunnused. Puändi olemus. Kõnekäanu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Ilukirjanduse põhiliigid. • Eepika, lüürika, dramaatika tunnused. • Eepose ja jutustuse tunnused. • Seiklusromaani tunnused. • Robinsonaadi ja utoopia tunnused. • Luule vorm: värss, stroof. Piltluule. • Valmi ja ballaaditunnused. Motiivi olemus. • Komöödia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, remark, repliik. <p>Mõisted:</p> <p><i>eepos, jutustus, komöödia, kõnekäänd, lüürika, monoloog, motiiv, muinasjutt, muistend, mõistatus, naljand, piltluule, regilaul, remark, repliik, riimiline rahvalaul, robinsonaad, seiklusromaan, stroof, utoopia, valm, vanasõna, värss.</i></p>
Esitamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon.

		<ul style="list-style-type: none"> Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<ul style="list-style-type: none"> Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist. Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.

8. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Lugemine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> Erinevate lugemistehnikate valdamine.

	<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. • Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. • Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. • Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. • Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. • Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. • Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.

<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiskestekinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjus-tagajärg-seoste üle; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; 	<p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. • Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Probleemi olemuse-põhjustagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine . • Loetu põhjal järelduste tegemine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust; • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude kujundlikkust ja tähendust; 	<ul style="list-style-type: none"> • teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. • Teose/loo kui terviku mõistmine • Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega, ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelaste vahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine, suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduse tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjus-tagajärgseoste leidmine. • Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja dramaatika, romaani, ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust. 	<p>leidmine teosest. Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine. Mõisted: idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane</p> <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. Luuleteksti tõlgendamine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. • Mõisted: epiteet, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, piltluule, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus
--	---	--

		<p>Teosemõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <p>Müüditunnused. Tänapäeva folkloor ehk poploor.</p> <p>Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Romaani (erinevad liigid) ja novelli tunnused. Ulme- ja detektiivromaanide tunnused.</p> <ul style="list-style-type: none">• Reisikirja olemus.• Luule vorm: värss, stroof. Oodi, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Motiivi olemus.• Tragöödia tunnused. Draamatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine.• Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.• Mõisted: detektiivromaan, dialoog, draamatika, dramatiseering, eepika, eepos, ekraniseering, haiku, intriig, jutustus, kompositsioon,
--	--	---

		kulminatsioon, lavastus, lüürika, monoloog, motiiv, müüt, novell, poploor, puänt, reisikiri, remark, repliik, romaan, sonett, stroof, stseen, tragöödia, ulmeromaan, vabavärss
Esitamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande. 	<ul style="list-style-type: none"> • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. • Silmside hoidmine kuulajavaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. Luuleteksti esitamine peast. Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. Kirjandusteost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme- või detektiivjutu, haiku või vabavärsilise luuletuse, näidendi, proosavõi luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, tegelase seletuskirja, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega

	<p>seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.</p>	<p>teksti, mina- vormis loo, detailide abil laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, loo ühest ja samast sündmusest traagilises ja koomilises võtmes, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, või muud sellist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.
--	--	--

9. klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Lugemine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladiusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevate lugemistehnikate valdamine. • Analüüs ja oma lugemisoscuse hindamine. • Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. • Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. • Lugemissoovituste jagamine.

		<ul style="list-style-type: none"> • Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. • Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisioon, internet) erinevate jutustamisviisidega.
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamise tekstinäiteid ja tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused, arutleb põhjustagajärg-seoste üle; 	<p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. • Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. • Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Konspekti koostamine.

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ja demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. • Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. • Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. • Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. • Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjustagajärg-seoste leidmine. • Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. • Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine. <p>Mõisted:</p>
--	---	--

		<p><i>idee (peamõte), kompositsioon, konflikt, miljöö, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane.</i></p> <p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ja inversiooni tundmine ja kasutamine. • Sümbolite seletamine. Allegooria ja allteksti mõistmine. • Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. • Luuleteksti tõlgendamine. • Autori keelekasutuse omapära leidmine. • Teose stiililise eripära kirjeldamine. • Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. <p>Mõisted:</p> <p><i>allegooria, alltekst, ellips, epiteet, inversioon, isikustamine, koomika, metafoor, kordus, retooriline hüüatus, retooriline küsimus, stiil, sümbol, võrdlus.</i></p>
--	--	--

		<p><u>Teosemõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli, miniatuuri tunnused. • Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. • Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. • Arvustuse olemus. <p>Mõisted:</p> <p><i>arvustus, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, jutustus, lüürika, novell, riimiskeem, romaan, sonett, stroof, tragöödia, vabavärss.</i></p>
Esitamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab ja esitab teost tutvustava ettekande; 	<ul style="list-style-type: none"> • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). • Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine

		<p>kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.
Omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või CV, tegelaste juhtlauseid, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms. • Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta. <p>Mõiste: <i>arutlev tekst.</i></p>

LIHTSUSTATUD ÕPPE AINEKAVA ÜLDOSA

VALDKONNAPÄDEVUS (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisharjumistele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

AINEVALDKONNA ÕPPEAINED JA AINETUNDIDE JAOTUS (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Ainevaldkonda kuulub kolm õppainet, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on arvestuslikud nädalatunnid klassiti järgmised:

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas eesti õppekeelega õpilasele klassiti								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6

EESTI KEELE KAUDU KUJUNDAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE (LIHTSUSTATUD ÕPE)

1.-2. klassi õpilastel kujundatavad üldpädevused:

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpilane on oma võimaluste piires aktiivne; arvestab suunamisel rühma ja isiklike huvisid.

Enesemääratluspädevus. Õpilane hindab suunamisel oma võimeid; väärtustab tervislikku eluviisi; on füüsiliselt aktiivne.

Õpipädevus. Õpilane õpib vastavalt oma võimetele; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt õpetaja suunamisel.

Suhtluspädevus. Õpilane suhtleb suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma vajadusi ja soove

3.-5. klassi õpilastel kujundatavad üldpädevused:

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Õpilane tunneb oma pere ja kodukoha traditsioone.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpilane on oma võimaluste piires aktiivne; arvestab suunamisel rühma ja isiklike huvisid; järgib kooli- ja klassireegleid.

Enesemääratluspädevus. Õpilane hindab suunamisel oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus; väärtustab tervislikku eluviisi; on füüsiliselt aktiivne.

Õpipädevus. Õpilane õpib vastavalt oma võimetele; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt õpetaja suunamisel.

Suhtluspädevus. Õpilane suhtleb suhtlemispartnereid arvestades, suudab arusaadavalt ja viisakalt esitada oma vajadusi ja soove.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Õpilane lahendab suunamisel eakohaseid probleemsituatsioone; tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt.

Digipädevus. Õpilane lülitab digiseadet sisse ja välja, küsib abi, kui digiseade ei tööta. Täidab õpetaja poolt esitatud samm-sammulist tegevusjuhust ära kirja sooritamisel.

6.-7. klassi õpilastel kujundatavad üldpädevused:

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Õpilane tunneb oma pere ja kodukoha traditsioone; tunneb ja austab oma emakeelt.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpilane on oma võimaluste piires aktiivne; arvestab suunamisel rühma ja isiklike huvisid; teab oma peamisi õigusi ja kohustusi ning järgib kooli- ja klassireegleid.

Enesemääratluspädevus. Õpilane hindab suunamisel oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus; väärtustab tervislikku eluviisi; on füüsiliselt aktiivne.

Õpipädevus. Õpilane õpib vastavalt oma võimetele; täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt õpetaja suunamisel. Planeerib suunamisel õppimist, sh enesekontrolli.

Suhtluspädevus. Õpilane suhtleb suhtlemispartnereid arvestades, esitab arusaadavalt ja viisakalt oma vajadusi ja soove, kasutades selleks erinevaid teabevahendeid.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Õpilane lahendab suunamisel eakohaseid probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja tehnoloogiaalaseid teadmisi-oskusi ja abivahendeid; tegutseb võimete piires loodust ja keskkonda säästvalt.

Digipädevus. Õpilane leiab juhendamisel teavet veebist, tunneb levinumaid otsingumootoreid (nt Google) ja kasutab arvuti jm digivahendite abi õppetöös.

8.-9. klassi õpilastel kujundatavad üldpädevused:

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Õpilane tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, väärtustab maailma eri rahvaste ja kultuuride mitmekesisust, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt, tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri; väärtustab eesti keele ja kultuuri säilimist ja arengut; tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpilane on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi arengust; teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab nende eest seista, arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi; järgib vastutustundlikult ühiselu reegleid, konflikte lahendades arvestab seadusi ning moraalinorme.

Enesemääratluspädevus. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast ja enda arengut, hindab adekvaatselt oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus, juhib oma käitumist erinevates olukordades; väärtustab tervislikku eluviisi, on füüsiliselt aktiivne.

Õpipädevus. Õpilane õpib vastavalt oma võimetele, planeerib õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatud. Täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid. On avatud uutele teadmistele ja oskustele.

Suhtluspädevus. Õpilane suhtleb olukorda ja suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus; loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel, kasutab teabevahendeid.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Õpilane lahendab elulisi probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi- oskusi ning (abi)vahendeid; mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid, suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, elab ning tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt.

Ettevõtlikkuspädevus. Õpilane on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks. Hindab adekvaatselt oma võimeid. Püstitab ja täidab endale seatud eesmärgid ning võtab vastutuse oma tegude eest.

Digipädevus. Õpilane orienteerub ja tegutseb infotehnoloogilises maailmas eesmärgipäraselt ja turvaliselt. Otsib ja kasutab infot, tunneb lihtsamaid programme ja keskkondi. Järgib digikeskkonnas üldkehtivaid moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

EESTI KEELE LÕIMINGU RAKENDAMISE VIISID (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Eesti keele õpetamine teenib reaalselt õpilase kõne arendamise eesmärki ja on seetõttu tihedalt lõimitud kõikide teiste õppeainetega.

Sotsiaalained. Lõimitakse kirjandusõpetusse muistendite (sh vägilas- ja ajaloolised muistendid) teema kaudu, kus tähtsal kohal on minevikulise olustiku, sündmuste ja isikute kujutamine. Väljendub lugemistekstides viisaka käitumise, tervitamise, täiskasvanute kõnetamise, lauakommete õpetamisega jms.

Loodusained. Loodusainete õpe eeldab head lugemise ja õppetekstiga töötamise oskust. Lugemistunnis loetakse ja analüüsitakse vastava sisuga tekste, loodusõpetuse tekstide valikul aga arvestatakse emakeelealaseid oskusi ning kohandatakse neid vajadusel. Loodusainete õppetekstide ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti funktsionaalset lugemisoskust ja tekstitööd. Oluline on, et õpitaks õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalaste tekstide lugemine aitab kaasa looduse tundmaõppimisele ja väärtustamisele. Loodusmotiivid on sageli keelelise kujundlikkuse aluseks

Matemaatika. Matemaatiliste probleemide selgitamisel, tekstülesande sõnastamisel ja analüüsil toetutakse eesti keele tundides omandatud oskustele (tekstides kasutatakse sõnade muutevorme ja lausetüüpe, mille tähendus on lastele mõistetav). Matemaatika õppetekstide ja

tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav funktsionaalne lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Matemaatika ja emakeele lõiming peaks realiseeruma eelkõige korrektses emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel. Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne.

Kunstiained. Lõimumine muusikaõpetusega toimub läbi luuletuste ja liisusalmide õppimise. Eesti keele tundides käsitletavaid luuletusi ja riime õpitakse laulma, teatud salme saab rütmistada. Eesti keele tundides käsitletavaid ringmänge, rahvakombeid kinnistatakse muusikaõpetuse tundides. Muusikaõpetust on raske ette kujutada ilma emakeele kasutamisetä. Rahvalaulud edastavad meile kunagi kasutatud keelt, keelevorme ja sõnavara. Kaasaegsete laulude kaudu tutvuvad õpilased paljude heliloojate ja luuletajate loominguga. Nii muusikaõpetus kui ka kirjandus arendavad õpilase lugemisoskust. Folkloorse materjali puhul viidatakse rahvalauludes keele rollile. Rahvaloomingu kaudu soodustatakse õpilasel kujundliku mõtlemise oskuse, keele, kultuuriloolise tausta mõistmise oskuse arengut; väärtustatakse õpilase päritolu, keele- ja kultuuriruumi kuuluvust. Rahvalauludes (ja mitte ainult rahvalauludes) kasutatud kujundlik keel ja alltekst nõuavad õpilaselt tõlgendusoskust, arendab emakeele kasutamisoskust ja laiendab õpilase sõnavara. Kunstiõppes domineerib praktiline tegevus. Erialaste mõistete peamine kasutaja on õpetaja ning õpilased omandavad need passiivse sõnavarana. Kunstiõpetuses arvestatakse laste kõnetaju ja –loome oskustega. Tekstide juurde kuuluvate illustratsioonide jõukohase analüüsi käigus kujundatakse positiivset suhtumist kunstiteostesse.

Iga ülesande juures vesteldakse kitsamalt ja laiemalt vastavast kunstialasest sisust, praktilise töö ainestikust (probleemist, teemast), lastakse õpilastel jagada omavarasemaid kogemusi ning avaldada mõtteid ja tundeid nendega seoses

Kehalise kasvatus. Kehalises kasvatuses omandab õpilane spordi- ja tantsualase oskussõnavara, mis toetab tema suutlikkust lugeda ja mõista spordialaseid tekste, väljendada end asjakohaselt nii kõnes kui kirjas. Kehalises kasvatuses on võimalik toetada numbrite loendamise, kehaosade nimetuste, suundade (otse, paremale, tagasi jne) omandamist.

Tehnoloogia. Tööõpetus on mõistetavalt kerge intellektipuudega laste jaoks üks olulisematest õppeainetest. Tööharjumuste ja -oskuste omandamise kõrval on tööõpetuses oluline roll suhtlemisel, oskusel korraldada ühistegevust, küsida abi, anda nõu. Tööõpetuses kujundatakse oskusi töötamiseks nii suuliste kui kirjalike juhiste alusel, õpitakse kavandama oma tööd, plaani järgi seda sooritama ja kontrollima. Kui tööoskuste esimestel etappidel on verbaalselt aktiivne õpetaja, siis hiljem tõuseb õpilase kavandava reguleeriva kõne osatähtsus. Eesti keele tundides läbivõetavad teemad on seotud kunsti- ja tööõpetuse tundides läbiviidavate töödega. Tähtpäevade teemad, aastaegade vaheldumine looduses jne kajastuvad nii eesti keele tundides kui ka kunsti- ja tööõpetuse tundides.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE EESTI KEELES (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Teabekeskkond. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Väärtused ja kõlblus. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

AINEKAVA (LIHTSUSTATUD ÕPE)

ÕPPEAINE NIMETUS: EESTI KEEL

Õppeaine kirjeldus, eesmärk:

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:

Õppetegevus 1.-2. klassis

1.-2. klassis on põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Kuna õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpilased suudavad osaleda õppetegevustes õpetaja suunamisel ja õpetajaga koostöös. Õpilased vajavad õppetegevustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid, sh algoritme. Eesmärgiks on saavutada elementaarne lugemis- ja kirjutamisoskus.

Õppetegevus 3.-5. klassis

3.-5. klassis tegeletakse õpiharjumuste ja -oskuste ning püsivuse kujundamisega.

3.-5. klassis kujuneb jätkuvalt õpilaste oskus märgata ja eristada oma lähiümbrust (selle esemeid, nähtusi, sündmusi, tegevusi jms). Õpilased tutvuvad eesti rahvakommete ja traditsioonidega (rõhuasetus pere ja kodukoha traditsioonidel).

Tegevus- ja suhtlussituatsioonides õpitakse tundma ja järgima ühiskonnas aktsepteeritavaid käitumisnorme. Õpitakse märkama, eristama ja mõistma igapäevaelu olukordi, sealhulgas ohuolukordi, verbaalseid ja mitteverbaalseid eneseväljendusviise, tundeid jms. Täiendatakse ühis- ja koostevuse oskusi (sh hooliv ja teisi arvestav suhtlemine) ja viisaka käitumise oskusi. Õpetaja abiga saab õpilane aru pere ja koduga seotud teemadest, teadvustab laste ning vanemate vastastikuseid õigusi ja kohustusi.

Järjepidevalt kujundatakse õpilaste sotsiaalset teadlikkust ja verbaalset aktiivsust: õpilased kirjeldavad abivahendite toel enda ja kaaslaste tegevust ja emotsionaalset seisundit.

Õppimist toetavad aktiivõppemeetodite kasutamine, õppekäigud, praktilised ülesanded, lühipalade lugemine ja analüüsimine. Järjest enam võimaldab tunnetustegevuse tase õpilastel aktiivsemalt ja iseseisvamalt osaleda (õpi)tegevuste kavandamisel, sooritamisel ja kontrollimisel ning abivahendite valimisel ja kasutamisel.

Praktiliste ja tekstis kirjeldatud situatsioonide analüüsil pööratakse tähelepanu nendes osalejate tegevusviisidele, motiividele ja kavatsustele, situatsioonide tingimustele, tegevuste tulemustele ja tagajärgedele. Õpitakse juhendamise järgi situatsioonidele alternatiivseid lahendusi leidma ning kaaslastele soovitusi andma.

Õppetegevus 6.-7. klassis

6.-7. klassis tegeletakse iseseisvuse kujundamise ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisega. Õpilased suudavad mõista ja täita suulisi ning kirjalikke tuttavaid töökorraldusi. Oluline on kasutada algoritme ning suunata õpilasi aktiivsemalt ka iseseisvalt algoritme järgima ja kasutama, sh oma tegevust kontrollima. Jätkuvalt on õppeprotsessis suur osakaal praktilisel harjutamisel.

6.-7. klassi õpetuse ülesandeks on süstematiseerida eelnevates klassides omandatud praktilist keelekasutusoskust ning seda teadlikustada, toetada keeleliselt teiste ainete õppimist, õppida kasutama tekste teabe hankimiseks. Omandatakse mitmed uued teksti taastamise võtted, sh õpitakse koostama kirjalikku ümberjutustust.

Kolmandal arenguastmel jõutakse ladusa lugemiseni. Järjest rohkem loetakse endamisi, õpitakse iseloomustama tekstides kirjeldatud tegelasi, kirjeldatud sündmused seostatakse ajaloolise taustaga. Kirjeldamisel pööratakse enam tähelepanu detailidele võimalikult täpsete kujutluspiltide loomiseks ja teabe edastamiseks.

Õpetamisel pööratakse 6.-7. klassis tähelepanu omadussõnadele: tähenduse täpsustamine ja diferentseerimine, rakendamine laiendina. Suunatakse enamlevinud sõnamoodustumallide omandamist, sõnavormide rakendamist erinevates tähendustes, sõnade mõistmist ja kasutamist ülekantud tähenduses.

Õppetegevus 8.-9. klassis

8.-9. klassis tegeletakse oma tegevuse kavandamise ja hindamisega. Õpetatakse valima ning rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, vahendeid ja enesekontrollivõtteid. Õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.

Arendatakse oskust kuulata ja lugeda jõukohaseid tekste, mõista suulist kõnet, luua keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid lihtsaid suulisi ja kirjalikke tekste, sh lihtsa struktuuriga loovtöid.

Harjutatakse tekstidest teabe hankimist, märkmete tegemist ja konspekterimist, tarbekirja, rakendades omandatud digioskusi. Kujundatakse oskust oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi ning teadvustada oma huvisid. Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel, õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

I kooliaste	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus), kasutab viisakusväljendeid; 2) loeb õpitud teksti valdavalt 2-3-silbiliste sõnade kaupa; 3) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele, sh annab elementaarse hinnangu tegevusaktile; 4) annab abistavaid materjale kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu; 5) võrdleb tajutavate tunnuste alusel abistavale materjalile toetudes kahte tuttavat objekti; 6) mõistab ja koostab skeemide toel kuni 5-sõnalisi lihtlauseid, kasutades õpitud nimi-, omadus- ja tegusõnavorme; 7) koostab sõnaühendeid õpitud sõnavormidega erinevates funktsioonides; 8) muudab ja määrab õpetaja suunamisel graafilistele orientiiridele ning skeemidele toetudes üksikhäälikutest koosnevates sõnades veaohlike häälikute pikkuse; 9) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2-3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
--------------------	---

	10) kirjutab lugema õpitud lausete ära kirjas 1-2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata; kontrollib suunamisel kirjutatu õigsust.
II kooliaste	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme; 2) osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abistavaid materjale; 3) loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt; loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa; 4) täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid; 5) annab abistavate materjalide toel edasi kuulnud või loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel; 6) hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele; 7) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausetega väljendatud suhteid ja seoseid; 8) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust; 9) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi; 10) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga); 11) kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abimaterjale, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid; 12) teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust.

III kooliaste	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) suhtleb ja käitub partnerit arvestades olukorrale vastavalt, järgib üldtunnustatud moraalinorme, esitab oma soove, selgitab seisukohti suuliselt ja kirjalikult korrektses eesti keeles, osaleb arutelus;2) valdab võimetekohaste tekstide funktsionaalse lugemise oskust;3) nimetab mõnda eesti kirjanikku ja on tutvunud tema loominguga;4) kasutab teabe hankimiseks eriliigilisi tekste ja erinevaid allikaid, suudab elementaarselt konspekteerida; koostab referaadi eelneva analüüsi või plaani alusel;5) koostab erinevaid õpitud tarbekirju näidiste alusel;6) edastab loetud või kuulnud teksti sisu suuliselt või kirjalikult korrektses eesti keeles;7) tunneb eri lausetüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid kõnes;8) järgib õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid, suudab ise oma tööd kontrollida, leida ja parandada õigekirjavigu.
----------------------	---

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:**1.klass**

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Lause ja sõnavara	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab tuttavat infot sisaldava lause sisu; • väljendab oma mõtet 2-3sõnalise baaslausega; • väljendab esemete paiknemist, kasutades tagasõnu <i>ees/taga, all/peal, kõrval</i>. • tunneb lauseskeemi kui lause analüüsi ja koostamise vahendit ja oskab selle abi kasutada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Baaslause ja vähelaiendatud lihtlause äratundmine, lause järelkordamine. • Sõnade eraldamine, sõnajärje määramine lauses (2-3sõnaline lause). • Lausetähenduse mõistmine, lause sisulise õigsuse määramine. • Lausemallid alus + öeldis + sihitis, alus + öeldis + kohamäärus (kus?). • Tagasõnad • Sõnavormi ja tagasõnade all, peal, ees, taga, kõrval tähenduse äratundmine, kohasuhet (kus?) väljendavate sõnavormide tähenduse mõistmine. • Lauseskeemid kui analüüsi materialiseerimisvahendid, skeemide funktsiooni mõistmine, esitatud skeemi kasutamine

		<p>analüüsimisel (koostegevuses õpetajaga), lause skeemi koostamine (kuni 3 sõna).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väitlause praktiline kasutamine õpitud lausemallide ulatuses. • Baassõnavara aktiveerimine. Meeleorganitega tajutavate esemete, olendite ja tegevuste nimetamine.
Häälik- ja foneemanalüüs	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab sõnu analüüsidest sobivaid sümboleid (ringe, noope); • häälib kuni 4-häälikulisi sõnu, koostab analüüsitud sõnade skeeme, määrab häälikujärje sõnas; • määrab õpetaja võrdleva hääldamise abil õpitud häälikute pikkuse 1-2silbilistes sõnades; • asendab analüüsitud sõnades noobid õpitud ühe- või kahekordsete tähtedega. 	<p><u>Häälikanalüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnade hääldamise täpsustamine, häälikurea (2-3 häälikut) kordamine. • Kuni 4-häälikuliste sõnade häälimine skeemide abil ja ilma; häälikute asukohta ja järjekorra määramine. • Sõnade häälikkoostise ladumine abivahenditega (valged ringid), 2-3 sõna koostise võrdlemine, sõnade rühmitamine häälikkoostise järgi (häälikute arv, hääliku esinemine või puudumine sõnas, häälikute asukoht). • Sõna häälimise tempo muutmine: häälimine aeglaselt ja kiiremini.

		<p><u>Foneemanalüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ülipika täishääliku leidmine sõnas õpetaja utreeritud ehk rõhutatud hääldamise järgi, lühikese ja ülipika täishääliku eristamine (õpetaja) võrdleva hääldamise alusel; koostegevuses õpetajaga ja õpetajat matkides. • Häälikupikkuse märkimine sümbolitega (noopidega). • Täishäälikute (I, U, E, O, A) eristamine (äratundmine üksikhäälikuna ja sõnas). Sõnaskeemide valimine ja koostamine, sõnade ladumine noopidega, sõnade häälikkoostise võrdlemine (materialiseeritult). • Häälik/täht seoste harjutamine (topelttäht = üks hääldussegment). Tähendusega sõnade ja sõnavormide eristamine tähenduseta häälikukombinatsioonidest.
<p>Lugemine: lugemistehnika ja orienteerumine tekstis</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb õpitud täishäälikute suuri trükitähti; • loeb veerides 1-silbilisi sõnu; 	<p><u>Lugemistehnika:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Viis täishääliku tähte. • Suurte trükitähtede (I, U, E O, A) õppimine.

	<ul style="list-style-type: none"> • saab aru loetu tähendusest; • valib loetud sõna juurde pildi 3-4 etteantud pildi hulgast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diftongid. • Lahtise silbi lugemise eelharjutused. • Laotud, õpitud trükitähtedega kirjutatud/trükitud 1-silbiliste sõnade lugemine. • Erineva šriftiga sõnade lugemine, sõnade tähtkoostise võrdlemine. <p><u>Teksti analüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetud sõna tähenduse mõistmine: veeritud sõna (või tähekombinatsiooni) kordamine tervikuna, sõnade korduv lugemine. <p><u>Orienteerumine tekstis:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetud sõna(de) sobitamine illustratsiooni(de)ga.
Kirjutamine	<p><u>Õpilane:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • teeb analüüsitud sõnade ära kirja tähtede kaupa; • valib noobile toetudes ühe- või kahekordse tähe; • kirjutab väikseid õpitud kirjatähti, kirjutab järgides etteantud jooni. 	<p><u>Ära kirja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sama ja erineva šriftiga tähtede äratundmine, sõnade tähtkoostise võrdlemine; • ladumine näidise järgi tähtede kaupa. <p><u>Õige kirja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnaskeemi koostamine, sõna ladumine tähtedega skeemi järgi pärast analüüsi.

		<ul style="list-style-type: none"> • Ühe- või kahekordse täishääliku tähe kirjutamine sõna noopskeemil pärast analüüsi. <p><u>Kirjatehnika:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Käe ja sõrmede peenmotoorika: voolimine, voltimine, ladumine. • Kehaasend, pliiatsihoid; joonte tõmbamine eri suundades nii pintsli, kriidi kui ka pliiatsiga, pinna viirutamine, joonte vahe ja pikkuse säilitamine liigutuste suuna muutmisel, kujundite ja täheelementide joonistamine, orientiiride ja eeskujude järgi. • Õpitud tähtede kirjutamine kirjatähtedega näidisele toetudes. • Kirjutamine etteantud jooni arvestades.
--	--	---

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Häälikuõpetus	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • eristab häälikuid ja määrab häälimisele toetudes nende järjekorra sõnas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnade hääldamise täpsustamine. Hääldamise ja häälimise erisuse mõistmine. Erineva häälikulise

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab näitlikule materjalile toetudes määrata häälikurühmi ja õpetaja abiga lihthäälikute pikkust (hääliku pikkusi koos muutes), (õpilasel on kujunenud sõnade foneemanalüüsi oskus lihthäälikute osas); • muudab ja määrab võrdleva häälduse ja abivahendi toel 1-2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkuse õpetaja abiga; • valib ja kirjutab analüüsitud sõnades õigesti ühekordset ja topelttähte. 	<p>koostise ja pikkusega sõnade häälimine (häälega ja sosinal), häälimiskiiruse muutmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälikute järjekorra ja asukoha määramine: häälikute märkimine graafiliste sümbolitega (ringid, kriipsud jm); häälikute nimetamine järjekorras; sõnas esimese ja viimase hääliku; eelneva(te), järgneva(te) ja naaberhääliku(te) nimetamine. • Häälikute rühma praktiline eristamine. • Häälimine koos häälikurühma määramisega; • iga hääliku kolme pikkuse käsitlemine eraldi, paarikaupa, koos; häälikupikkuse muutmine, määramine ja ühe- või kahekordse tähe valimine 1-2-silbilistes sõnades. • Täishäälikühendite ja suluta kaashäälikute ühendi praktiline äratundmine. • Raskusastmed: kõnetakti vältele viitava(te) hääliku(te) ja selle/nende asukoha määramine, sõnatulpade lugemine noopide ja vältemärkide alusel, analüüsimine (häälikupikkuse muutmine ja määramine) õpetaja võrdleva häälduse järgi,
--	--	--

		<p>materialiseeritud ja suunatud analüüs koostegevuses, sõnaskeemide koostamine, valimine, noopide asendamine tähtedega:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ühekordne ja topelttäht täishäälikute ja suluta kaashäälikute puhul; • nõrk, ühekordne tugev ja topelttäht sulghäälikute puhul. • Veaohtlike häälikute leidmine sõnades: esimese täishääliku ja sellele järgneva suluta kaashääliku või sulghääliku märkimine laotud ja kirjutatud sõnas, hääliku nimetamine kuulnud 1-2-silbilises sõnas. • Veaohtlike häälikute pikkuse muutmine. Õppevahend “tiivik”.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab analüüsitud 1-2-silbilisi sõnu häälikkoostist moonutamata; • teeb lugema õpitud 3-4-sõnalise lause ära kirja lühikeste sõnade ja sõnaosade kaupa. 	<p>Ära kirja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnade ja lühikeste lausete ära kirja pärast nende lugema õppimist (erinevalt paigutatud näidise järgi nii tahvlilt kui ka raamatust). • Lühikeste sõnade (2-4 tähte) kirjutamine pärast analüüsi originaali jälgimata, pikemate sõnade kirjutamine 2-3 tähe kaupa.

		<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutatu kontrollimine originaali järgi. Vajadusel ka vigade parandamine. • Häälamise ja kirjutamise tempo ühtlustamine. <p><u>Õigekiri:</u></p> <p>Õigekirja omandamise raskusastet reguleerib kolm komponenti:</p> <p>1) materjali keerukus – õpetatakse valdavalt ühe- ja kahesilbiliste sõnade õigekirja;</p> <p>2) kasutatud abivahendid (materialiseerimine ja näidised);</p> <p>3) õpetaja osalemine: koostegevus, matkimise teel, näidisele toetudes. Õpilased ei ole veel võimelised töötama verbaalse reegli järgi.</p> <p>Sõnade õigekiri toetub eelneva analüüsi käigus määratud häälikupikkusele, mis on tajutaval viisil tähistatud (noobid, häälikupikkuse märgid).</p>
Praktiline lauseõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane mõistab, koostab ja kasutab suulises kõnes tunnetuslikele ning oma kogemustele toetuvat laiendatud 4-5sõnalist lihtlauset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ese ja olend. Esemete ja olendite eristamine; esemete/olendite ja vastavate piltide eristamine.

		<ul style="list-style-type: none">• Erineva üldistusastmega (2-3) sõnade mõistmine ja rühmitamine (Muki-koer; Muki-koer-loom, Muki - koduloom).• Nimede ning liigi- ja alaliiginimetuste tähenduse erisuse mõistmine (Muki on koduloom).• Kujundatakse teadmised, et esemeid me vaatame, näeme, katsume jne.• Sõnu aga kuuleme, hääldame ja häälime, kirjutatud sõnu ka näeme.• Lause äratundmine: eristamine sõnast, sõnade reast, sõnaühendist, poolikust lausest, agrammatilisest lausest.• Sõnajärje määramine ja muutmine, lause taastamine, lõpetamine.• Lausetähenduse mõistmine sensomotoorsele kogemusele toetudes.• Lausete konstrueerimine, ühendamine, sisestamine (lihtsamad juhud), muutmine (sõnajärje muutmine, väit-, küsi- ja käsklausetate muutmine teisteks lausetüüpideks); laiendatud lihtlause jaotamine baaslauseteks.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Lausete skemaatiline kujutamine.• Lausete eristamine nii intonatsiooni kui ka skeemide alusel.• Väit-, küsi- ja käsklausete koostamine (4-5 sõna) tegevuse, piltide ja skeemide abil. Lauselõpu intonatsioon.• 3-5-sõnalise lause järelhääldamine, sõnajärje määramine ja muutmine.• Tööd alustatakse 2-sõnaliste baaslausete moodustamisega. Lauseid laiendades jõutakse• 3-5-sõnaliste lausete kasutamiseni. Lauseid koostatakse tegevuse põhjal, piltide ja skeemide abil.• Lausete laiendamine sihitise, koha-, abinõu-, kaasolu- ja sihitismäärusega.• Käsitletavad lausemallid:<ul style="list-style-type: none">• alus + öeldis• alus + öeldis + sihitis• alus + öeldis + kohamäärus• alus + öeldis + abinõu-/kaasolumäärus• alus + öeldis + sihitis + sihitismäärus
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Mitmesõnalise lause muutmine lihtsamateks lauseteks, „pöördlausete” moodustamine (Koer on kassi taga. Kass on koera ees.).• Sõnavormide tähenduse mõistmine lauses või sõnaühendis.• Vormide eristamine ja rakendamine: sihitise ja määruse vormid, tagasõnad (ees, taga, all, peal, kõrval, kohal, vahel, sees).• Eesmärk on õpetada mõistma koha-, abinõu-/kaasolu- ja sihitismääruse rolli lauses tegevust täpsustava sõnana; harjutada nimetatud lausemallide kõnes kasutamist.• Oluline on anda lastele lausete loomiseks vahendid, eelkõige tegusõnad, mis sobivad lausemallidesse.• Lausete tähendust mõista aitavad konkreetsed näitlikud situatsioonid ja pildid.• Ruumisuhteid väljendavate keelendite allpool-ülalpool, parem-vasak mõistmine.• Raamatus, vihikus, töölehel orienteerumine.• Ruumis orienteerumine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Ruumis orienteerumisoskuse kujunemiseks on vaja teadvustada:• Oma kehaosade asendit keha suhtes (parem jalg),• Esemete asendit oma keha suhtes (Võta paremalt poolt.),• Esemete paigutust omavahel (Pane pliiats raamatust vasakule!).• Objektide iseloomustamine ja objektide omaduste võrdlemine. Objektide ühised ja erinevad omadused.• Omadussõna kasutamine öeldistäite (Auto on punane) ja täiendina (See on punane auto).• Objektide omaduste võrdlemine. Tunnuste suhtelisuse näitlik selgitamine (Väike elevant on suurem kui suur sipelgas).• Tunnust/omadust väljendavate sõnade leidmine lausest ning kasutamine lauses.• Tegevuse ja tegija eristamine. Tegevust ja tegijat märkivad sõnad.• Vastamine küsimustele kes?, mis?, mida teeb?.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Küsisõnade kes?, mis?, mida teeb? ja vastavate sõnavormide vastandamine. • Isikuliste asesõnade mõistmine kontekstis, isikuliste asesõnade kasutamine. • Tegusõna oleviku ja lihtmineviku pöörete sisuline eristamine. • Tegevust väljendavate sõnade leidmine lausest ning kasutamine
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja (pikemaid sõnu) kõnetaktide kaupa; • vastab analüüsitud lühiteksti põhjal suuliselt küsimustele, nimetab tekstis kirjeldatud tegelasi ja sündmusi abivahenditele (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused) toetudes. • leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, vastab lause ja/või lõigu sisu kohta esitatud küsimustele valiklugemise abil, järjestab sisu järgi pildiseeria. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja lugemise kuulamine. • Lugemine veerides (häälega ja sosinal), 1-2-silbiliste sõnade lugemine sõnade kaupa; pikemate sõnade lugemine kõnetaktide kaupa; keerulise häälikkoostisega sõnade lugemine pärast eeltööd ja/või abivahenditele toetudes (graafilised orientiirid, sõnade liigendamine, eelnev häälimine). • Lauselõpu intonatsiooni harjutamine. • Kaasõpilase lugemise jälgimine ja lugemisvigade parandamine. • Valiklugemine: sõnade leidmine lausest ja lausete leidmine tekstist õpetaja juhendamisel.

		<ul style="list-style-type: none">• Illustratsioonide valimine ja sobitamine tekstiga, pildiseeria koostamine.• Küsimustele ja korraldustele vastamine tekstis leiduva sõna/sõnaühendi või lausega.• Kirjeldatud tegude hindamine (valik õpetaja esitatud variantide seast).• Jutu mõtte sõnastamine ühisvestluses.• Taustteadmiste aktiveerimine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.• Lausetähenduse mõistmine.• Samaviiteliste sõnade tähenduse mõistmine lausete tähendust seostades (lokaalse sidususe strateegia).• Puuduva teabe tuletamine ühisvestluses.• Teksti kohta esitatud küsimustele vastamine valiklugemist kasutades.• Lausete lõpetamine, muutmine, järjestamine.• Õpetaja ja õpilase koosjutustamine.• Dialoogi struktuuri teadvustamine (kes? kellele? mida ütles?).• enne teksti lugemist (näitvahendite ja/või lühitekstide abil).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • 2-3 sõna aktiivne kasutamine teksti analüüsidest ja taastades.
--	--	--

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Häälikuõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • häälib sõnu valdavalt iseseisvalt; • nimetab sõnas veaohlikke häälikuid; • muudab ja määrab graafilistele orientiiridele ning skeemidele toetudes üksikhäälikutest koosnevates sõnades veaohlike häälikute pikkust; • kirjutab pärast analüüsi õigesti kuni 3-silbilisi lihthäälikutest koosnevaid sõnu; • kontrollib õpetaja suunamisel ja abivahenditele toetudes kirjutatu õigsust. 	<p><u>Häälikanalüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnade hääldamise täpsustamine, häälimisoskuse automatiseerimine: häälimine kirjutamise tempos hääletult ja ilma abivahenditeta. Häälimiskiiruse muutmine. <p><u>Foneemanalüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälikute rühma eristamine; sõnas esinevate veaohlike häälikute nimetamine kirja pildi ja kuulmise järgi,. • Iga hääliku kolme pikkuse käsitlemine kahe (sulghäälikud) ja/ või kolme pikkuse kaupa; skemaatiliselt esitatud orientiiridele (skeemid, tiivik) toetudes võrdleva hääldamise kasutamine lihthääliku pikkuse määramiseks; sõnade rühmitamine veaohlike häälikute pikkuse järgi

		<p>(skeemide alusel), tähe valimine 1-3-silbilistes (ühe kõnetaktiga) sõnades.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veaohtlike häälikute pikkuse võrdlemine, õigekirja põhjendamine (õpetaja abiga). Veaohtlike häälikute skeemi valimine sõna juurde, tähelünkade täitmine. • Kaksiktäishäälikute ja suluta kaashäälikute ühendi äratundmine, analüüs ja tähtede valik vastavalt reeglile.
Kirjutamine	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab lugema õpitud lausete ära kirjas 1-2-silbilisi sõnu sõnahaaval originaalteksti täiendavalt vaatamata; • kirjutab pärast analüüsi õigesti 2-3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu; • kontrollib suunamisel kirjutatu õigsust, leiab ja parandab vea(d) kirjutatud sõnas. 	<p><u>Ärakiri:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnade ja lühikeste lausete ära kirja pärast nende lugema õppimist (erinevalt paigutatud näidise järgi). • Lühikeste sõnade kirjutamine pärast lause lugemist ja eelnevat analüüsi. • Kirjutatu õigsuse järelkontroll. <p><u>Õigekiri:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1-3-silbiliste sõnade ja neist koostatud lausete kirjutamine pärast ühist analüüsi.

		<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutatu õigsuse kontrollimine: kiriapildile vastav lugemine, järelanalüüs, vigade parandamine. • Õpitud käände- ja pöördvormide õigekiri (sõnatüve muutused, lõpud). • <i>k, p, t s</i>-i kõrval. Kaashäälikuühendi leidmine kiriapildi ja kuulmise järgi. Ühendi õigekiri. • Sõnade poolitamine. <p><u>Kirjatehnika:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Väike- ja suurtähtede kirjutamine; tähtede seostamine sõnas; • tähemoonutuste leidmine nii enese kui ka teiste töödes, nende parandamine; kirjutamise tempo tõstmine. • Kirjalike tööde vormistamine.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset, kasutades õpitud nimi-, omadus- ja tegusõnavorme; oskab viia õpitud sõnavorme mitmesse sõnaühendisse; 	<p><u>Lause:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 5–6-sõnaliste lihtlauset (väit-, küsi- ja käsklause) mõistmine, • kuni 5-sõnaliste lihtlauset koostamine ja kõnes kasutamine. • Sihitisosalause mõistmine ja kasutamine.

	<ul style="list-style-type: none"> • koostab sõnaühendeid õpitud sõnavormidega, kasutades neid erinevates funktsioonides (nt: andis <i>kellele?</i> - andis <u>lapsele</u>; pani teki <i>kuhu?</i> – pani teki <u>lapsele</u> peale); • on omandanud praktiliselt omadus- ja tegusõnade enamkasutatavad muutevormid; • rakendab omandatud sõnavorme laiendatud lihtlauses suuliselt ja kirjalikult; • kirjeldab ja võrdleb tajutavate tunnuste alusel abistavale materjalile toetudes kahte tuttavat objekti. 	<p><u>Nimisõna käändevormid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Käändevormide mõistmine ja kasutamine enamlevinud funktsioonides: koht, objekt, kuuluvus, osa ja tervik, kaas- ja ilmaolu. Lausete ja sõnaühendite koostamine, küsimusele vastamine kas sõnaühendi või üksiksõnaga. • Õpitud sõnavormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses. • Kohasuhteid väljendavate tagasõnade <i>ees, taga, ääres, kohal, all, peal, juures, vahel, kõrval, keskel, sees, asemel, otsas, küljes, poole, järel, hulgas</i> mõistmine ja rakendamine. • Küsimuste <i>kus, kuhu, kust, milleni?, kelleni?, kellega, millega, kelleta?, milleta?, kellele?</i> mõistmine ja neile vastamine sõnaühendi ja üksiksõnaga. • Küsimuste <i>kelle oma?, mille oma?</i> mõistmine ja neile vastamine sõnaühendiga. • Nimetava käände ainsuse ja mitmuse vormid. Ainsuse ja mitmuse vormide moodustamine analoogia alusel.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none">• Erineva üldistusastmega (3-4 astet) nimisõnade mõistmine ja nende õige kasutamine (<i>Muki – koer – koduloom – loom</i>), esemete ja olendite tajutavate tunnuste väljendamine omadussõnadega, inimeste tunnete, emotsioonide ja käitumisaktide kirjeldamine enamlevinud sõnadega situatsioonist lähtuvalt. <p><u>Omadust väljendav sõna:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Esemete ja olendite tajutavate tunnuste väljendamine omadussõnadega. Värvust, suurust, kuju, maitset väljendavad omadussõnad.• Kahe tuttava objekti tajutavate tunnuste alusel kirjeldamine ja võrdlemine (abistavale materjalile toetudes);• Iseloomujooni väljendavad omadussõnad tegelaste iseloomustamiseks situatsioonide põhjal.• Omadussõna kasutamine lauses öeldistäite ja täiendina.• Omadussõna ühildumine nimisõnaga arvus ja käändes.
--	--	--

		<p><u>Tegevust ja seisundit väljendav sõna:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegevust ja seisundit väljendavate sõnade mõistmine, leidmine, rühmitamine ja kasutamine.• Tajutavaid tegevusi ja seisundeid väljendavate sõnade aktiivne kasutamine kõnes.• Tegusõna oleviku ja lihtmineviku vormide tähenduslik eristamine ja kasutamine, lihtmineviku vormide moodustamine analoogia alusel, vormide muutmine lauses.• Tegusõna laiendamine sihitisosalausega; tegusõna ja osalause sobitamine; osalause lõpetamine; tegusõna valimine osalause juurde. <p><u>Arvsõna:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Põhi- ja järgarvude mõistmine ja praktiline kasutamine kõnes.• Põhi- ja järgarvsõnade erisuse teadvustamine ja kasutamine.• Küsisõnade <i>mitu?</i> ja <i>mitmes?</i> sisuline mõistmine, küsimustele vastamine .(<i>Minuga tulevad kolmas ja</i>
--	--	--

		<p><i>neljas poiss. – Mitu poissi minuga tulevad? – Kaks poissi.</i>)</p> <p><u>Liitsõna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liitsõna ja sõnaühendi praktiline eristamine. • Põhisõna sobitamine mitme laiendiga ja vastupidi.
Lugemine ja kõnearendus	<p><u>Õpilane:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud jõukohast pala ladusalt ja ilmekalt; • leiab küsimuste ja korralduste abil õpitud tekstist sõnu ja lauseid; • vastab sisutaastavatele küsimustele; • järjestab sisu järgi pildid seeriaks; • jutustab loetud ja analüüsitud pala tekstilähedaselt abivahenditele toetudes. 	<p><u>Lugemistehnika:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Võõra pala lugemine kõnetaktide ja lühemate sõnade kaupa, orientiiridega teksti lugemine. • Õpitud jõukohase pala lugemine ladusalt ja ilmekalt. • Kaaslase lugemise jälgimine, lugemisvigade märkamine, parandamine. <p><u>Orienteerumine tekstis:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõna(de) või lause(te) leidmine piiritletud tekstiosast. • Lõikude sobitamine illustratsioonidega. • Teksti jaotamine lõikudeks ja lõikude pealkirjastamine koostegevuses õpetajaga.

		<ul style="list-style-type: none">• Pildiseeria ja/või kavapunktide järjestamine, puuduva info tuletamine.• Küsimuste esitamine üksteisele teksti kohta,• intellektuaalse (õige/vale) ja emotsionaalse (meeldib/ei meeldi) hinnangu andmine kirjeldatud tegevustele.• Juhtlause leidmine, peamõtte sõnastamine koostegevuses õpetajaga. <p><u>Tekstilähedane jutustamine:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Loetud pala tekstilähedane jutustamine.• Osalemine eri vormi dialoogides: küsimus-vastus, teade-küsimus; kutse koostegevusele, nõustumine-loobumine.• Jutustamine piltide ja mälukujutluste põhjal piltide, lünklausete, sõnaühendite abil.• Analoogiajutukeste koostamine koostegevuses õpetajaga.
--	--	---

4.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Häälikuõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muudab ja määrab veaohlike häälikute pikkust lihthäälikutest koosnevates ja kaksiktäishäälikut või suluta häälikuühendit sisaldavates sõnades; • kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu graafilistele abivahenditele toetudes. 	<p><u>Häälik- ja foneemanalüüs:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Häälikurühmad. Kuni 4-silbiliste erineva struktuuriga sõnade häälimine. Häälimise tempo teadlik muutmine. Sõnade häälimine kirjutamise tempos. • Veaohlikud häälikud sõnas. Veaohlike häälikute võrdlev hääldamine häälikupikkuse määramiseks. "Tiivik". "Tiiviku" valimine (täishäälik + suluta kaashäälik, täishäälik + sulghäälik). • Täishäälik ja suluta kaashäälik veaohlike häälikutena. Häälikupikkuste muutmine ühiselt ja iseseisvalt, määramine, õigekiri 2-4silbilistes sõnades. Analüüsi kiiruse treenimine. Enesekontrolli kujundamine. • Kaksiktäishäälik või suluta kaashäälikute ühend veaohlike häälikutena.

		<ul style="list-style-type: none"> • Ühendi praktiline äratundmine nii kuulmise kui kirja pildi järgi; täishäälikuühendi teise või suluta kaashäälikute ühendi esimese komponendi pikkuse muutmine, määramine, ühendi õigekiri. • Sõnade rühmitamine antud ühendite järgi. • Täishäälik ja sulghäälik veaohlike häälikutena Häälikupikkuse muutmine, määramine, õigekiri.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu; • sooritab 4-5-sõnalise lause ära kirja sõnahaaval ja kontrollib tulemust; • tunneb õigekirja kontrollimise võtteid ja kasutab suunamisel kirjutatu kontrollimiseks “tiivikut” või veaohlike häälikute skeeme (kirjutamise skeeme). 	<p><u>Ära kirja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjutamine sõnapaaride ja pikemate sõnade kaupa, kaasõpilase kirjutatud teksti lugemine, järelkontroll. <p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpitud veaohlike häälikute õigekiri sõnades. • Ainsuse ja mitmuse tüve õigekiri. • Käändelõppude ja mitmuse tunnuse õigekiri. • k, p, t s-i ja h kõrval. • Sõnade poolitamine: harjutamine skeemide abil. • Sõnade ja lausete kirjutamine pärast individuaalset analüüsi.

		<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutatu õigsuse kontrollimine: kiriapildile vastav lugemine, skeemi(de) valik, vigade parandamine. <p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tähemoonutuste äratundmine ja leidmine nii enese kui teiste töödes, nende parandamine; õigete täheseoste kirjutamine. • Kirjutamise kiiruse tõstmine. • Kirjalike tööde vormistamine.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab, koostab ja kasutab kõnes kuni 6-sõnalist lihtlauset ja sihitisosalauset; • laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil; • tunneb lauses ära aluse ja öeldise, muudab pika lause baaslauseks; • analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil, rakendab neid õpitud funktsioonides oma kõnes. 	<p><u>Lihtlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuni 6-sõnalise lihtlause moodustamine baaslausetest (ühendamine, sisestamine), eelnevalt koostatud sõnaühenditest (tegu sõna ja nimisõna laiendid). • Lause laiendamine ja lühendamine. Kahe või enama lihtlause moodustamine pikemast lausest. Alus ja öeldis lauses. • Deformeeritud 4-6sõnalise lause taastamine. <p><u>Liitlause</u></p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Liitlause. Lauseosad. Lauseosade ühendamine. Sidesõnad. • Sihitisosalause. • Otsekõne. Saatelause ja otsekõne leidmine tekstist. • Otsekõne muutmine kaudseks. • Teiste kõnest jutustamine: asesõnade asendamine, tegusõna vormi muutmine, tegijale või kõnelejale osutamiseks nimede ja nimetuste kasutamine. <p><u>Nimisõna käändevormid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ese (olend) ja sõna, pilt ja sõna, esemete (olendite) ja nende osade nimetamine, nimetuste eristamine. Küsimused kes?, mis?. • Üldnimetused. Sünonüümide ja homonüümide mõistmine kontekstis. • Nimi ja nimetus. Suur ja väike algustäht. <p><u>Sõnaühendis ja lauses väljendatud suhted:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • atributiivsed suhted (tunnused, kuuluvus, osa tervikust); • kohasuhted, abinõu-, kaasolu- ja ilmaolusuhed; • ajasuhted;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• lõpetatud ja lõpetamata tegevus;• hulk ja mõõt;• (millegi) valdaja;• seisund.• Tagasõnade (koha- ja ajasuhted) ning abimäärsõnade mõistmine ja praktiline kasutamine.• Küsisõna ja küsimus. Süntaksiküsimus (astus kuhu? – astus esikusse). Morfoloogiaküsimus (esikusse– millesse?). Sõnade rühmitamine küsimuste abil.• Nimisõna algvorm ja tüvi: algvormi mõiste; küsimused (kes?, mis?); algvormi moodustamine sõnaühendi see on ... abil. Enamlevinud vääramis kasutatavate sõnade (puder, taldrik, pliit jne) algvorm.• Sõna tüve mõiste. Sõnavormi põhi- ja lisatähendus, neid väljendavad sõnaosad: sõnatüvi ja –lõpp.• Ainsuse tüvi, tüvevormi küsimused, moodustamine skeemi ja täiendi (uue) abil.• Tüve leidmine ühe ja sama sõna eri käändevormidest.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Nimisõna kasutamine sõnaühendis ja lauses.• Ainsuse omastava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses: kuuluvus (poisi müts), lõpetatud või kindlasti lõpetatav tegevus (ostis koti/ostab koti), osa tervikust (pruuni koti sang), hulk või mõõt (paki kommi), koht (koos tagasõnaga: metsa taga, poisi kõrval).• Sõnavormi leidmine sõnaühendis või lauses (funktsioonide kaupa), sõnavormi moodustamine, kasutamine sõnaühendis ja lauses, küsimuste valik sõnavormile.• Mitmuse tüvi, moodustamine skeemi abil. Mitmuse tunnused. Mitmuse vormide analüüs ja moodustamine.• Mitmuse vormis oleva sõna põhi- ja lisatähendused (leksikaalne tähendus, arv, käändevormi grammatiline tähendus).• Ainsuse osastava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses: lõpetamata tegevus (peseb autot), koht (mööda teed), aeg (pärast lõunat), eitus (ei ole vihikut).
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Ainsuse osastava ja mitmuse nimetava käände vormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses: nimetatud käänete vormides olevate sõnade tähendus ja kasutamine. <p><u>Omadust väljendav sõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Eeltööna vastandatakse esemete ja olendite tunnuseid/omadusi ja neid väljendavaid sõnu.• Omadussõna nimisõna laiendina: omadussõna ja nimisõna sobitamine sõnaühendiks, tegusõnade ja moodustatud sõnaühendite sobitamine, lihtlausete laiendamine moodustatud sõnaühenditega.• Küsimus missugune?. Küsimuse valik, sõnade rühmitamine küsimuse alusel. <p><u>Tegevust ja seisundit väljendav sõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Eeltööna vastandatakse esemete ja olendite tegevusi ja seisundeid ning neid väljendavaid sõnu.• Tegusõna küsimus. Küsimuse valik, sõnade rühmitamine küsimuste alusel. <p><u>Sõnade seos lauses.</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegevust väljendav sõna (öeldis) lauses.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Tegijat väljendav sõna (alus) lauses. • Aluse ja öeldise leidmine, nende graafiline märkimine; küsimuste esitamine aluse ja öeldise kohta. Aluse ja öeldise laiendid (täpsustavad sõnad). Põhisõna ja laiendi graafiline märkimine. • Sõnade seos alus- ja öeldisrühmas (süntaksiküsimuste esitamine). <p><u>Tegevust väljendavad sõnad.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegusõna pöörded: tegusõna oleviku ja lihtmineviku pöördevormid, öeldise vormi sõltuvus lausest (nimisõnadest ja isikulistest asesõnadest). • Tegusõna jaatav ja eitav kõne. Eitava kõne vormide mõistmine ja kasutamine lauses, lausete transformeerimine ühest kõnest teise. • <i>kse</i>-olevik: vormide vaatlemine, lause tähenduse mõistmine lähtudes sellest, et tegija pole teada. • Enamlevinud abimäärsõnade mõistmine ja kasutamine koos tegusõnaga. Ühendteigusõna kasutamine lauses. • Tegusõna laiendamine õpitud käändevormidega, sihitiskõrvallausega.
--	--	--

		<p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvsõna muutevormide kasutamine sõnaühendis ja lauses. • Arvsõna küsimused: valik, sobitamine.
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti õigesti sõnade ja <u>süntagmade</u> kaupa, arvestab kirjavahemärke, loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval; • leiab küsimuste ja korralduste alusel tekstist sõnu, lauseid ja lõike; sh peamõtet väljendavaid lauseid; • vastab teksti kohta esitatud küsimustele, nimetab põhjuslikke seoseid, annab ühisvestluses hinnanguid tegevusaktidele, osaleb peamõtte sõnastamisel; • tuletab õpetaja juhendamisel tekstis sõnastamata teabe, toetudes oma kogemustele ja teadmistele; 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Võõra pala lugemine valdavalt sõnade kaupa, pikemad kõnetaktide, lühemad sõnapaaride kaupa. • Õpitud jõukohase pala lugemine lihtsamate süntagmade kaupa, ladusalt ja ilmekalt, rõhutades loogilist öeldist, kasutades lauselõpu intonatsiooni, arvestades kirjavahemärke. • Kaaslase lugemise jälgimine, lugemisvigade märkamine, parandamine. <p><u>Orienteerumine tekstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lõikude, sh looduskirjelduste, lausete, tegelasi või sündmusi iseloomustavate sõnade leidmine, sõnatähenduste täpsustamine kaastekstist lähtuvalt. • Teksti jaotamine lõikudeks, nende pealkirjastamine õpetaja juhendamisel.

	<ul style="list-style-type: none"> • annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Puuduva info ja põhjus/tagajärg seoste tuletamine ühisvestluses. • Küsimuste esitamine teksti kohta (<i>kes?, mis?, millal?</i>). • Konkreetse ülesande täitmine vaikse lugemise teel. • Käitumisaktide hindamine ühisvestluses, seostamine õpilaste käitumisega. • Juhtlause leidmine ja/või teksti peamõtte tuletamine ühisvestluses, peamõtte ühine sõnastamine. <p><u>Tekstilähedane jutustamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetud pala tekstilähedane jutustamine. • Osalemine teksti põhjal korraldatud eri vormi dialoogides. • Jutustamine piltide ja mälukujutluste põhjal, abiks pildid, lünklaused, sõnaühendid, skeemkava.
--	---	---

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Häälikuõpetus	Õpilane:	<u>Häälik- ja foneemanalüüs</u>

	<ul style="list-style-type: none"> • leiab veahtlikud häälikud 4-5-silbilistes muutevormis sõnades ja liitsõnades; • tunneb ära kaashäälikuühendid nii kirjalikult kui ka suuliselt esitatud sõnades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Häälikurühmad. Lihthäälikud ja häälikute ühendid. 4-5-silbiliste muutevormis sõnade häälimine. Häälimise tempo teadlik muutmine. Sõnade häälimine kirjutamise tempos. • Veahtlikud häälikud liitsõnas ja liitsõnas: leidmine sõnas, pikkuse muutmine ja määramine, analüüsi kiiruse tõstmine „tiivikul“ ja ilma. • Kaashäälikuühend sõnas: äratundmine kirjalikus ja suulises tekstis. • Suluta kaashäälikute ühendid. Sulghäälik kaashäälikuühendis. • Sõnade rühmitamine veahtlike häälikute rühma ja pikkuse alusel.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teeb 4-5-sõnalise lause ärakirja peamiselt sõnapaaride kaupa ja kontrollib tulemust; • kirjutab õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu; kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi; 	<p><u>Ärakiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ärakirja tegemine sõnarühmade või pikemate sõnade kaupa. • Kirjutatava sõna/sõnaühendi/lause eelnev lugemine ja analüüsimine. • Kirjutatu järelkontroll.

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õpitud enesekontrollivõtteid õpetaja juhendamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ärakirja sooritamine ja selle õigsuse kontrollimine arvuti abil. <p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veaohtlike häälikute märkimine kirjas. • Häälikuühendite ja liitsõnade õigekirja harjutamine abivahendite toel. • Enesekontrollivõtted, vajadusel skeemidele ja /või algoritmile toetudes: oma töö protsessi kontrollimine (kaasnev kontroll), töö tulemuse kontrollimine (järelkontroll/resultaadikontroll). • Eelneva kontroll. • Vigade leidmine ja parandamine. • Lõppude, tunnuste ja liidete õigekiri (vajadusel skeemidele ja /või algoritmile toetudes või analoogia alusel). • Poolitamine. • Kirjavahemärkide kasutamine koond- ja liitlauses skeemide abil.
Praktiline grammatika	Õpilane:	<u>Lihtlause</u>

	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset; rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides; • tunneb ära õpitud koond- ja liitlauset liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunamisel moodustada; • mõistab ja selgitab õpitud koond- ja liitlause tähendust; • sobitab liitlauses osalaused tervikuks, ühendab lihtlaused liitlauseteks; • analüüsib ja moodustab sõnavorme algoritmi alusel; • mõistab käändsõna muutevormide grammatilist tähendust; • tuletab sõnu õpitud liidetega; • tunneb tegusõna õpitud kategooriaid: mõistab tähendust, nimetab kategooria, selgitab sõnavormi koostist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtlause koostis. Alus ja öeldis, alus- ja öeldisrühm. Lause tähenduse sõltuvus tegusõna vormist ja tegusõna laiendist. • Lihtlause laiendamine õpitud käändevormidega kuni 6-sõnaliseks. Kõikide käändevormide rakendamine sõnaühendis ja lauses erinevates funktsioonides abiga. • Sõnade järjekord ja seos lauses. • Lauset ühendamine. Pika lause muutmine mitmeks lühikeseks lauseks. Küsilause moodustamine lihtlausest. • Deformeeritud lause, selle äratundmine ja taastamine. • Ühe ja sama lause kasutamine tekstiväliselt ja tekstis. Teksti jätkamine. • Samaviiteliste sõnade kasutamine sidusa teksti koostamisel. <p><u>Koondlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Koondlause mõistmine ja koostamine: korduvad alused ja öeldised, sidesõnade valik (<i>ja, ning, või</i>).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Koondlause kasutamine.• Tekstiväline lause ja lause tekstis (kontekstisidus lause). <p><u>Liitlause</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitlause äratundmine. Sama mõtet väljendava lihtlausepaari ja liitlause tähenduse ning struktuuri võrdlemine.• Liitlause (rindlause) konstrueerimine lihtlausetest, sidesõnad (<i>ja, ning, aga, kuid, või</i>). Sidesõnade grammatiline tähendus.• Põimlause koostamine: sihitlause, ajalause, täiendlause. Osalausete sobitamine, lause lõpetamine.• Põhjuse ja tagajärje väljendamine liitlausega, põhjus- ja tagajärgsuhete mõistmine, lause lõpetamine. <p><u>Nimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Erineva üldistusastmega (3-4) sõnad. Esemed ja olendid. Liik ja alaliik, nende nimetused.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Kellegi või millegi nimi ja nimetus. Suur ja väike algustäht nimisõnades, toetudes 3-4-astmelisele klassifitseerimisele (<i>Emajõgi – jõgi – veekogu</i>).• Nimisõna tunnused.• Nimisõna tuletamine tegusõnadest: liited -ja, -mine.• Sõnavormide ja tuletiste praktiline eristamine ning rakendamine.• Nimisõna algvorm ja muutevormid.• Algvormi moodustamine muutevormidest. Ühe ja sama sõna muutevormide leidmine tekstis.• Muutevormis nimisõna põhi- ja lisatähendus, sõnavormi koostis: tüvi, tunnus, lõpp.• Ainsuse tüve moodustamine ja leidmine sõnavormis, ainsuse vormide moodustamine.• Mitmuse tüve moodustamine ja leidmine sõnavormis. Mitmuse tunnuse valik skeemi abil, mitmuse vormide moodustamine, mitmuse tunnuse õigekiri.• Nimisõna käändevormid. Sõna käändevormide mõistmine ja kasutamine sõnaühendis ja lauses.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Sõnavormi struktuur, vormi koostisse kuuluvad sõnaosad. Sõnavormide moodustamine.• Käänevormi grammatilised tähendused. Konkreetse sõnavormi tähenduse sõltuvus sõnatähendusest ja kontekstist. Põhisõna ja laiend(id) sõnaühendis ja lauses. Ainsuse ja mitmuse käänevormid.• Nimetava käände vormid. Sõnavorm aluse, öeldistäite või sihitisena: funktsiooni mõistmine lauses. Mitmuse tunnus -d.• Omastava käände vormid. Ainsuse tüvevorm. Käänevormis sõnade tähendused: (koos tegusõnaga) lõpetatud tegevus; kuuluvus; aeg; (koos osastava käände vormiga) hulk, mõõt; (koos tagasõnaga) koht; osa tervikust.• Osastava käände vormid. Osastava käände ainsuse ja mitmuse vormide moodustamine, lõppude õigekiri. Käänevormis sõnade tähendused: (koos tegusõnaga) kestev või lõpetamata tegevus; hulk, mõõt; (koos kaassõnaga) koht ja aeg; (koos tegusõnaga) millegi puudumine.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Ainsuse osastava ja mitmuse nimetava käände vormid: eristamine tähenduse järgi (üks ja mitu), lõpud -t ja -d, käändevormide rööbitine kasutamine kaastekstis. Ainsuse osastava käände sõnavormi mitmuslik tähendus.• Sisseütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; suhtumine kellessegi/millessegi või sarnasus kellegagi/millegagi; olukord või seisund, millesse satutakse või missuguseks muututakse.• Seesütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; aeg, kellegi olukord.• Seestütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; olend või ese, kellest/millest räägitakse; olukord, millest vabanetakse, abi saadakse; aeg; (koos omadussõnaga) võrdlus.• Alaleütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; aeg; isik, kellele midagi antakse või teadvustatakse; arv, hulk, mõõt, millele midagi lisatakse; seisund, missuguseks miski muutub.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Alalütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; aeg; tegija; kuulumine kellelegi või millelegi; seisund, viis, põhjus.• Alaltütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koht; isik, kellelt midagi kuuldaakse, saadakse; omadus,• Saava käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: kelleks või milleks keegi või miski saab või muutub; olek või seisund mingi aja jooksul; aeg, ajavahemik, tähtaeg; järjekord; osadeks jaotamine.• Rajava käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: Tegevuse ruumiline piir; ajaline piir.• Oleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: kellena või millena keegi töötab, esineb; tegevuse viis; seisund; aeg; järjekord.• Ilmaütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendus: kellegi või millegi puudumine.• Kaasaütleva käände vormid. Käändevormis sõnade tähendused: koosolemine, suhtlemine; abinõu, vahend; tegevuse viis, olukord; aeg.
--	--	--

		<p><u>Omadussõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kellegi või millegi iseloomustamine omadussõnadega, objekti erinevad tunnused, objektide sarnased tunnused.• Omadussõna tunnused. Omadussõna leidmine ja kasutamine tekstis.• Nimi- ja omadussõnade sobitamine, sõnaühendite koostamine. Esemete kirjeldamine.• Omadussõna tähenduse sõltuvus põhisõnast, praktiline tuletamine (liited <i>-lik</i>, <i>-line</i>, <i>-ne</i>), tuletatud omadussõna muutmine koos nimisõnaga.• Võrdlusastmed: tähendus (omaduse/tunnuse astme väljendamine), moodustamine analoogia alused. Võrdlusastmete rakendamine sõnaühendis ja lauses. <p><u>Tegusõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kellegi või millegi tegevust ja/või seisundit väljendavad sõnad.• Nimi- ja tegusõnade sobitamine, sõnaühendite koostamine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Tegusõna tunnused. Alus ja öeldis, tegusõna laiendid.• Tegusõna pöördvormid. Kindla kõneviisi oleviku pöörded, isikulised asesõnad.• Pöördvormide grammatiline tähendus: kõneleja, kuulaja(d), tegija(d), küsimused ja pöördelõpud.• Tegusõna koostis: tüvi, pöördelõpp. Pöördvormide moodustamine isikuliste asesõnade ja küsimuste abil, pöördvormide kasutamine lauses, õigekiri.• <i>ma-</i> ja <i>da-</i>tegevusnimi. Tegevusnimede kasutamine ühendis koos teiste tegusõnadega. Põhisõnaks olevate tegusõnade mõistmine ja kasutamine sõltuvalt situatsioonist või kaastekstist. Tunnuste õigekiri analoogia alusel.• Jaatav ja eitav kõne. Kõne vormide tähenduse mõistmine, eitavate vormide moodustamine, kasutamine lauses.• Kindel kõneviis. Tegevuse/seisundi aja väljendamine. Olevik ja lihtminevik.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Lihtmineviku vormide moodustamine skeemide abil, kasutamine lauses.• Tingiv kõneviis. Tegevuseks vajalikud tingimused, sõnavormi tähenduse mõistmine kaastekstis.• Kindla ja tingiva kõneviisi vormide kasutamine tekstis. <p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Arvsõna tunnused. Põhi- ja järgarvsõnad. Arvsõnad ja numbrid: mõistmine, lugemine ja kirjutamine kaastekstis.• Põhi- ja järgarvsõnade praktiline muutmine kaastekstile toetudes, rakendamine lauses. <p><u>Liitsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitsõnade tähendus: liitsõna põhi- ja täiendosa tähendus.• Liitsõna alaliigi nimetusena.• Liitsõnade: praktiline moodustamine; omastavaline ja nimetavaline liitumine, moodustatud sõnade rakendamine sõnaühendis ja lauses.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Liitsõna ja sõnaühend: kasutamine kaastekstis, valimine tähenduse järgi. • Veaohtlikud häälikud liitsõnas.
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt; täidab valiklugemise ülesandeid; • osaleb õpetaja suunamisel lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel; osaleb jutustamiseks vajaliku abivahendi koostamisel ja annab sellele toetudes tekstilähedaselt edasi loetu sisu lõikude kaupa; • annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevustele, põhjendab oma arvamust; • sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valides ja kasutades abivahendeid. 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja/õpilase esmase lugemise jälgimine raamatust. Lugemine häälega sõnade ja lihtsamate süntagmade kaupa. • Varem häälega loetud teksti vaikne (endamisi) korduv lugemine ette antud ülesandega. <p><u>Orienteerumine tekstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimustele vastamine teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegelastele, tegevustele). • Tekstis sõnastamata teabe tuletamine õpetaja juhendamisel, toetudes oma kogemustele ja teadmistele. • Tegevusaktide hindamine ühisvestluses ja nende põhjendamine. • Tundmatute sõnade leidmine lõigust, sõnatähenduse täpsustamine sõltuvalt kaastekstist.

		<ul style="list-style-type: none"> • Sõnade ja väljendite asendamine valikuks antud sõnadega. Õpilase väljendite võrdlemine originaaltekstiga. Võrdluste ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine ja selgitamine ühiselt. • Sõnade, lausete ja lõikude leidmine tähenduse või asukoha viite järgi, olulise teabe leidmine lõigust. Lause mõtet väljendavate sõnade, samaviiteliste sõnade ja lauseid siduvate sõnade leidmine tekstist. • Küsimustele ja korraldustele vastamine lause(te), sõnaühendi(te) või sõna(de)ga tekstis. <p><u>Tekstilähedane jutustamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti taastamine. Tekstilähedane valikjutustus (abiks sõnaühendid, tugisõnad, põhilist teavet sisaldavad lühilauseid, tugilauseid). • „Sõnaliste piltide“ maalimine. • Jutustamine illustratsioonide järgi, rõhutades detaile ja kirjeldades miimikat. • Õpilase jutustuse võrdlemine autoritekstiga. • Oluliste lausete leidmine tekstist ja nende seostamine õpetaja juhendamisel.
--	--	--

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • märgib kirjas õigesti veaohlike häälikute pikkused, leiab ja kasutab selleks valdavalt iseseisvalt sobiva abivahendi; • teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust; • kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; • kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid ja rakendab õpitud enesekontrollivõtteid. 	<p><u>Foneemanalüüs</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõna häälikkoostise skemaatiline märkimine. Häälikute kolm pikkust. • Veaohlikud häälikud sõnas: leidmine sõnas, pikkuse muutmine tabeli 1-4 skeemide toel, koos tabeli ja skeemide valikuga. • Analüüsi iseseisvuse harjutamine: abivahendite valikuline kasutamine kirjutamise ettevalmistaval etapil ja enesekontrolliks. • Veaohlike häälikute õigekiri ja enesekontroll. • Kaksiktäishäälik ja kaashäälikuühend: leidmine sõnades. • Skeemide valik ja kasutamine häälikupikkuse muutmiseks. • Sõnade lugemine vältemärkide abil, rühmitamine. • Kaksiktäishääliku ja kaashäälikuühendi õigekiri, enesekontroll. • Tähestik.

		<p><u>Ärakiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjutamine sõnarühmade, lühikeste lausete ja osalausete kaupa. <p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veaohtlike häälikute õige märkimine peamiselt iseseisvalt, kaasneva ja eelneva enesekontrolli harjutamine, sh teistes õppeainetes ise kirjutatud tekstide parandamine. • Vigade võimaliku põhjuse leidmine. • Võõrhäälikud ja -tähed, sõnade õige hääldamine. • Võõrsõnade tunnused ja õigekiri: <i>g, b, d</i> sõna algul; võõrtähed; pikk ja ülipikk täishäälik järgsilbis. • Õpitud lõppude, tunnuste, liidete õigekiri. • Kirjavahemärkide kasutamine lauses.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; 	<p><u>Lihtlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnaühend ja selle koostis: põhisõna ja laiend (täpsustav sõna).

	<ul style="list-style-type: none"> mõistab kaheosaliste liitlauseteh tähendust, eristab osalausetega väljendatud suhteid ja seoseid. 	<ul style="list-style-type: none"> Sõnade semantiline ja grammatiline seos sõnaühendis. Kolmeosaline sõnaühend. Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuse esitamine sõnavormist lähtuvalt. Lihtlause ja sõnaühendi eristamine, mõistmine ja kasutamine. Alus ja öeldis kui põhisõnad lihtlause. Sõnade seos alus- ja öeldisrühmas. Jutustava lause muutmine küsilauseks. Lausete ühendamine, sisestamine ja laiendamine. Lausete muutmine kontekstisidusaks. <p><u>Koondlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Korduvad alused või öeldised. Aluse korduvad laiendid (täiendid); öeldise korduvad laiendid (sihitised, määrused). Sõnade seosed koondlause. Sidesõnade (<i>ja, ning, või, ega, ehk</i>) mõistmine ja kasutamine. Lause tähenduse sõltumine sidesõnast. Koma koondlause.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none">• Koondlausete koostamine baaslausetest (eelneva arutelu põhjal) ja vastupidi. <p><u>Liitlause</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitlause osalausete ja sõnaühendi eristamine, väljendatud suhete mõistmine.• Liitlause koostis, osalused, sidendid.• Lauseosade äratundmine, sobitamine, lausete lõpetamine (sidesõna antud), lausete koostamine skeemide abil.• Eesmärgi, põhjuse, tingimuste ja atribuutivsete tunnuste väljendamine liitlause: osalausete äratundmine, väljendatud suhete mõistmine, koostamine skeemide abil.• Põhjust ja eesmärki väljendavate osalausete eristamine, väljendatud suhte, sh sidendite mõistmine.• Teabe erisuse ja samasuse mõistmine erineva struktuuriga lausetes (laiendatud lihtlause, liitlause).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Nimisõna laiendamine täiendkõrvallausega (nimisõna pealause lõpus). • Sidendid <i>kes?</i>, <i>mis?</i> ja nende käändevormid. • Tekstisidusate lausete moodustamine: sõnajärje muutmine, siduvate ja samaviiteliste sõnade kasutamine.
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt ning jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa; • täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid; • annab abivahendite toel edasi loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); • valib ja kasutab jutustamiseks sobivaid abivahendeid; • kirjeldab jutustamisel situatsioone ja objekte plaani alusel ning hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele. 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti sõnahaaval ja/või ladus (süntagmade kaupa) häälega lugemine. • Mõne lihtsama lõigu lugemine endamisi (kuni 1/3 tekstist). <p><u>Väljendite mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tundmatute sõnade leidmine korduval lugemisel (õpetaja juhendamisel). • Võrdluste ja metafooride tähenduse selgitamine õpetaja juhendamisel. • Autoriteksti keeleline analüüs: tegelasi ja tegevusi kirjeldavad sõnad, arhaismid, tegelaste sõnavara, ülekantud tähendusega väljendid ja tuletised.

		<ul style="list-style-type: none">• Sünonüümide ja samaviiteliste sõnade kasutamine küsimustele vastates.• 5–6 sõna või väljendi kasutamine oma kõnes teksti analüüsides ja taastades. <p><u>Orienteerumine tekstis</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Sisuliste ja keeleliste ülesannete täitmine endamisi lugedes.• Kõikide mõistmisstrateegiate valikuline suunatud rakendamine.• Seletuste põhjendamine valiklugemise teel.• Repliikide või hargnenud ütluse eesmärgi ja strateegia suunatud sõnastamine.• Ütluste hargnenud sõnastamine kõneleja ja kuulaja seisukohalt.• Vastusrepliigi seostamine eelneva ütlusega.• Emotsioonisõnavara tähenduse täpsustamine. <p>Sõnastuse otstarbekuse ja sobivuse hindamine õpetaja suunamisel (otsustamine õpetaja esitatud variantide põhjal, tähelepanu suunamine tekstis kirjeldatud situatsioonile).</p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Sõnade, lausete ja lõikude leidmine mõistmisstrateegiast lähtuva või asukohale viitava korralduse järgi. Lõigu sisu kokkuvõttele ja/või alltekstile viitavate lausete leidmine lõigust.• Teabe märgistamine tekstis (sõnade, sõnaühendite, lauseosade ja lausete joonimine või tähistamine markeriga).• Lause sisu ja mõtte väljendamine oma sõnadega, sõnastuse täiendamine ja parandamine vabade laiendite lisamise ning sünonüümide kasutamisega (õpetaja juhendamisel).• Teksti jaotamine lõikudeks, lõikude pealkirjastamine. Teksti pealkirjastamine, olemasoleva pealkirja ümbersõnastamine. Tekstide sisu seostamine ühiskondlik-ajaloolise taustaga, põhjus-tagajärg seoste selgitamine ajas ja ruumis, nende täpsustamine ühiselt.• Sündmuste ja käitumisaktide ahela suunatud mõtestamine.• Kujutluspiltide täpsustamine teksti põhjal: käitumisaktide ja keeruliste stseenide suunatud
--	--	---

		<p>analüüsimine, objektide ja tegelaste tunnuste ning omaduste teadvustamine.</p> <ul style="list-style-type: none">• Küsimuste esitamine kaaslastele tekstis kirjeldatud sündmuste ja tegevuste põhjuse, tagajärje ning eesmärgi kohta (õpetaja suunamisel).• Tegelaste käitumise võrdlemine, nende omavaheliste suhete analüüs. Tegelaste rühmitamine (iseloomujooned, ajalooline taust).• Hinnangu andmine tegelaste käitumisele, hinnangu põhjendamine motiivi/eesmärgi ja tulemuse vahekorras lähtuvalt.• Eetilise ja emotsionaalse hinnangu võimaliku erisuse teadvustamine (käitus õigesti/valesti, meeldib/ei meeldi).• Soovituste esitamine kaaslastele käitumiseks analoogses olukorras.• Lõigu ja teksti sisukokkuvõtte ja allteksti sõnastamine, seostamine teksti sisuga. Individuaalse sõnastuse täpsustamine ühisvestluses.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Peamõtte seostamine õpilaste kogemustega ja/või käitumisega. <p><u>Eneseväljendus (jutustamine)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tekstilähedane valikjutustamine, olustikusituatsioonide kirjeldamine (“suulise pildi” maalimine).• Abistavad võtted ja vahendid: õpetaja repliigid, kava, tugisõnad (sõnauhendid), avatud lugemik käsitletava tekstiga, mõttelünkadega teesid („mälukava”).• Õpetaja ja õpilase vahelduv tekstilähedane jutustamine.• Kokkuvõtlik jutustamine: oluliste lausete valimine, üldistava sisuga lausete moodustamine, kavapunktide täiendamine, lõigu ühine lühendamine, jutustuse plaani esitamine.• Kaaslaste jutustamise jälgimine ja täiendamine (aluseks võrdlus autoritekstiga).• Tegelasuku iseloomustamine plaani järgi. <p><u>Kirjaliku teksti koostamine:</u></p>
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Tekstilähedase lühikese kirjaliku ümberjutustuse ühine koostamine kava ja tugisõnade abil, tekstilõikude laiendamine lausetega.
Sõnavara	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust; • analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust, kasutab suunamisel õigeid termineid (tüvi, tunnus, liide, lõpp), moodustab sõnavorme; • esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi; • kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegasõna muutevorme õpetaja abiga). 	<p><u>Sõnaliigid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnaliikide tunnused: üldistatud tähendus, sõnaliigi nimetused, morfoloogiaküsimused. • Tuletab sõnu, kasutab tuletisi sõnaühendites, lausetes ja tekstides. <p><u>Nimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimi ja nimetus. • Suur algustäht raamatute, ajalehtede, ajakirjade pealkirjades ja kohanimedes. • Nimisõna algvorm, küsimused. • Nimisõna käändevormid. • Sõnade käändevormi koostis ainsuses (tüvi, lõpp) ja mitmuses (tüvi, tunnus, muutelõpp). • Ainsuse tüve moodustamine, sõnavormi põhi- ja lisatähendus.

		<ul style="list-style-type: none">• Mitmuse tüve moodustamine, mitmuse tunnuse valimine, erandlik mitmuse tunnus kõne ja tütar tüüpi sõnades.• Nimisõna käändevormid, vormide moodustamine skeemi ja kaasteksti abil.• Käändevormide eristamine, rühmitamine ja kasutamine vormifunktsioonide (kohta, aega vm väljendatavate suhete) järgi.• Sõnavormi põhi- ja lisatähendus.• Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine sõnavormide kohta sõnaühendis ja lauses.• Nimisõna tuletamine (-ja, -mine, -ik, -nik). Tuletiste äratundmine, eristamine muutevormist.• Moodustatud sõnade tähendus, tuletiste rakendamine sõnaühendis ja lauses. <p><u>Omadussõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Omadussõna sõnaühendis ja lauses, omadussõna algvorm, küsimused.• Omadussõnade mõistmine ülekantud tähenduses.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Omadussõna roll allrühmade nimetustes (<i>kõrged/madalad majad</i>). • Omadussõnade moodustamine: liitmine, tuletamine (<i>-nik; -lik, -ne, -line</i>). • Moodustatud sõnade tähendus, tuletiste rakendamine sõnaühendis ning lauses. • <i>nud-, tud-, mata-, v-, tav-</i>vormid täiendina. • Tuletatud omadussõnade kasutamine kaastekstis (kirjeldus). • Omadussõnade vormi muutmine koos nimisõnadega. • Võrdlusastmed, nende sõnastamine sõltuvalt kaastekstist. • Võrdluspöördkonstruktsioonid (<i>Vend on noorem kui õde. – Õde on vanem kui vend.</i>). <p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Põhi- ja järgarvud ning neile vastavad arvsõnad (10 000 piires).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Arvsõnade ja numbrite vastavuse mõistmine, numbrite ja arvsõnade lugemine ja kirjutamine, numbrite asendamine arvsõnaga ja vastupidi.• Rooma numbrid (I-XX) ja vastavad järgarvsõnad.• Arvsõnade ja nende muutevormide mõistmine ja kasutamine suulises ning kirjalikus tekstis. <p><u>Tegusõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegusõna roll lauses.• Tegusõna ja selle laiendid lauses.• Tegusõna arv ja pöörded.• Isikuliste asesõnade ja tegusõnavormide seos. Jaatav ja eitav kõne.• Oleviku- ja lihtmineviku, täis- ja ennemineviku vormide tähendus: kõne aeg, tegevuse aeg, tegevuste aegade võrdlemine, seletamine graafilise ajatelje abil.• Umbisikuline tegumood: vormide tähendus, moodustamine analoogia põhjal.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Kõneviisid: vormide tähenduse mõistmine lauses, vormide moodustamine (valdavalt skeemide, vajadusel analoogia abil) ja kasutamine lauses.• Tegusõnavormide moodustamine skeemide abil, tegusõnavormide leidmine ja kasutamine lauses.• Ühendtegusõna: koostis, tähendus, komponentide leidmine lauses. Ühendtegusõna kasutamine sõnaühendis ja lauses.• Tingimuslausete mõistmine ja koostamine. <p><u>Liitsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitsõna tähendus, koostis.• Liitsõna kohta küsimuse esitamine.• Liitnimisõnade moodustamine: nimetavaline ja omastavaline liitumine.• Liitnimisõnade rühmitamine põhisõna ja täiendsõna tähenduse järgi.• Liitnimisõna kasutamine sõnaühendis ja lauses.• Liitsõna ja sõnaühendi tähenduse eristamine: <i>nud-</i>, <i>tud-</i>, <i>mata-</i>, <i>v-</i>, <i>tav-</i> vormid täiendina (<i>koolipäev on</i>
--	--	--

		<p><i>lõppenud – lõppenud koolipäev; külalist ootama – oodatav külaline).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuletusliited liitsõnades, liitsõna tähenduse mõistmine. • Veaohtlikud häälikud liitsõnas. <p><u>Võõrsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Võõrsõna tunnused ja nende tähendus. • Võõrsõnade rühmitamine tunnuste alusel.
--	--	--

7.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Sõnavara	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuletab sõnu õpitud liidetega; • moodustab liitsõnu; • teab muutevormi grammatilist tähendust; • kasutab sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist. 	<p><u>Sõnaliigid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kujutlused sõnaliikide üldisest (kategoriaalsest) tähendusest, grammatilisest tähendusest ning formaalsetest tunnustest. • Kahe tunnuste rühma (semantilised, formaalsed) eristamine. • Käände- ja pöördevormid. • Sama suhet väljendavad käändevormid (koht, aeg jne).

		<p><u>Nimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Nimisõna semantilised ja formaalsed tunnused.• Nimi ja nimetus.• Nimisõna algvorm ja muutevormid.• Sama suhet väljendavad käändevormid (koht, aeg jne).• Nimisõnade moodustamine liidete abil: <i>-ja, -mine, -la, -nik, -kond, -stik</i>.• Tuletatud nimisõnade tähendus, sama tuletusliitega sõnade rühmatähendus, sõnatähendus.• Muutevormid, nende kasutamine sõnaühendis ja lauses.• Süntaksiküsimuste esitamine sõnavormide täpsustamiseks, morfoloogiaküsimuste esitamine sõnavormi kohta sõnaühendis ja lauses. <p><u>Liitnimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Eristamine sõnaühendist, liitnimisõna sõnaühendis.• Allrühmade nimetuste moodustamine. <p><u>Omadussõna</u></p>
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Omadussõna semantilised ja formaalsed tunnused. • Omadussõna kasutamine koos nimisõnaga, omadussõna tähenduse mõistmine kontekstis, sõnaühendi kasutamine tekstis. • Kesksõnade moodustamine analoogia alusel, kesksõnade kasutamine täiendina. • Omadussõnade moodustamine tuletusliidete abil: liited <i>-ne, -lik, -line, -jas, -kas</i>. • Tuletatud sõnade tähendus (sõnarühm, sõna), muutevormid, kasutamine sõnaühendis ja lauses. • Kirjelduste koostamine. <p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunnused, rühmad (põhi- ja järgarvsõnad). • Rooma numbrid (I-XXV). • Arvsõna muutevormide kasutamine kontekstis. <p>Arvsõnade õigekiri.</p> <p><u>Tegusõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähedase tähendusega tegusõnade rühmad, nende kasutamine sama tegevussituatsiooni sõnastamisel.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Tegusõna muutevormid: ma- ja da-tegevusnimi: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. • Tingiva ja kaudse kõneviisi vormide suunatud moodustamine (küsimused, analoogia) ja kasutamine lauses. • Käskiva kõneviisi vormide moodustamine (ainsuse ja mitmuse 2. pööre) ja kasutamine dialoogis. • Umbisikuline tegumood. Võimaliku tegevuses osaleja või objekti tuletamine kontekstist. • Ühendtegasõna: tähenduse konkreetsus, sõnaühendite moodustamine, abimäärsõnad ühendtegasõna koostises, nende asukoht lauses. Ühendtegasõna kasutamine tingimuslauses. <p><u>Võõrsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Võõrsõna tunnused ja nende tähendus. • Võõrsõnade rühmitamine tunnuste alusel.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja kasutab tähekasutusreegleid; 	<p><u>Foneemanalüüs ja õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veahtlike häälikute määramine ja õigekiri. • Erandlik <i>g, b, d s</i>-i kõrval. • Liitsõnade õigekiri.

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õpitud ortograafiareegleid õpetaja suunamisel; • kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid, sh isiklikke kirju, teateid igapäevaelu kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri. • Õpitud tuletusliidete õigekiri. • Enesekontroll.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; • mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausetega väljendatud suhteid ja seoseid; • orienteerub mõistetavate sündmuste ajalistes ja põhjuslikes seostes. 	<p><u>Lihtlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alus- ja öeldisrühm. • Lausemallide aktiveerimine, teiste ainete sõnavara kasutamine lausetes, lausete muutmine ja laiendamine, eri ainetes kasutatavate uute lausemallide õppimine. • Mitme küsilause moodustamine ühe väitlause alusel, suletud (<i>kas? ega?</i>) ja avatud (<i>kes? kus? jne</i>) küsimuste rühmad. • Lihtlause kaastekstis. <p><u>Koondlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetelu. • Korduvad lauseliikmed: alused, öeldised, sihitised, määrused, täiendid, öeldistäited. • Korduvate lauseliikmete laiendid.

		<ul style="list-style-type: none">• Sidesõnad <i>ja, ning, ega, ehk, või, kui ka</i>. Koondlause tähenduse sõltuvus sidesõnast.• Koma kasutamine.• Koondlause kasutamine tekstis, koondlause moodustamine teksti põhjal. <p><u>Liitlause</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitlausete leidmine tekstist, nende mõistmine.• Liitlausete moodustamine lihtlausetest ja/või skeemide järgi.• Ajasuhteid väljendavad liitlauseid.• Tegevuse üheaegsuse ja järgnevuse väljendamine rindlausega: <i>sidesõnad ja, ning</i>.• Ajasuhte väljendamine põimlausega: <i>sidendid ja, ning, kui, siis, enne seda kui, pärast seda kui</i>. Lausete grammatilise tähenduse mõistmine, lausete koostamine skeemi ja analoogia alusel. Lausete transformeerimine.• Põhjuslikke suhteid väljendavad liitlauseid. Tegevuste, sündmuste põhjused ja tagajärjed,
--	--	---

		<p>nende väljendamine lausega. Sidendid <i>ja, ning, sellepärast, sest</i>. Lausete mõistmine, koostamine.</p> <ul style="list-style-type: none">• Tegevuse eesmärki väljendamine liitlaused. Sidendid <i>et, selleks et</i>.• Põhjuse ja eesmärgi ning vastavate osalausete eristamine. Lausete mõistmine ja koostamine.• Vastandamist-eraldamist väljendavad liitlaused. Sidendid <i>aga, kuid, ent, vaid, ja, või</i>. Lausete mõistmine ja koostamine.• Objektisuhteid väljendavad liitlaused. Pealause sihilise tegusõna juurde kuuluv sihitiskõrvallause. Sidendid <i>et, kuidas, kes (kelle jne), mis (mille jne)</i>. Lausete mõistmine ja koostamine.• Atributiivsust väljendavad liitlaused. Pealause lõpus oleva nimisõna laiendamine täiendkõrvallausega. Sidendid <i>mis (mille jne), kes (kelle jne)</i>. Lausete mõistmine ja koostamine.• Otsekõne ütluse muutmine kaudseks. Saatelause muutmine pealauseks ja otsekõne muutmine sihitiskõrvallauseks.• Asesõnade asendamise lihtsamad juhud.
--	--	---

<p>Lugemine ja kõnearendus</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast võõrast teksti kõne tempos mõningase ilmekusega; • täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid, loeb õpetaja juhendamisel temaatilisi lõike; • jutustab abivahendite toel edasi loetud ja analüüsitud teksti sisu; • valib või koostab õpetaja suunamisel jutustamiseks sobiva abivahendi (tugisõnad, graafiline kava); • kirjeldab ja võrdleb tegelasi plaani alusel, hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele; • iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, oskab neid rühmitada teadaoleva(te) tunnus(t)e alusel. 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <p>Uue sisult ja keeleliselt jõukohase teksti häälega lugemine kõne tempos ja endamisi ülesandega lugemine lõikude kaupa (kuni pool tekstist).</p> <p>Õpitud teksti ladus ja ilmikas lugemine kõne tempos (selgus, loogiline rõhk, toon).</p> <p><u>Orienteerumine tekstis</u></p> <p><u>Sõnavara</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tundmatute sõnade leidmine lugemisel ja sõnatähenduse ühine selgitamine, sõnastiku kasutamine. • Sõna kaastekstis: lause ja/või lõigu tähenduse sõltuvus kasutatud sõnadest ja väljenditest (piltlikud väljendid, võrdlused, metafoorid, arhaismid, tegelaste sõnavara). • Võrdluste ja metafooride mõistmine ja kasutamine õpetaja juhendamisel. • 5–6 sõna või väljendi aktiveerimine teksti analüüsisides ja taastades.
--------------------------------	--	--

		<p><u>Teksti analüüs</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Eri mõistmisstrateegiate kasutamine õpetaja suunamisel.• Mõtteseoste leidmine lausete ja lõikude vahel. Uute tekstis kirjeldatud teadmiste või arusaamatu teabe märkamine õpetaja suunamisel.• Seoste leidmine kirjeldatud sündmuste vahel. Sündmuste ajaliste seoste (käitumisaktide järgnevus, üheaegsus) mõistmine; samaaegsete sündmuste teadvustamine ja vastandamine.• Põhjuslike seoste (erinevad eesmärgid ja tingimused) mõistmine. Põhjuste ahela teadvustamine, põhjussuhetes olevate sündmuste, stseenide kirjelduse leidmine sündmuste ahelast.• Ühiskondlike, isiklike ja looduslike põhjustagajärg seoste eristamine. Tahan/vajan erisus. Tahan (miks ütlen) selleks (milleks ütlen) kuidas ütlen.• Oletuste ja järelduste sõnastamine. <p><u>Dialogi analüüs</u></p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Suhtlusaktide üldiste ja ütluse/repliigi konkreetsete motiivide ning strateegiate eristamine õpetaja suunamisel (miks? – milleks? – kuidas?). Samasugust üldist eesmärki täitvate ütluste ja strateegiakorduste leidmine (temaatiline lugemine).• Strateegia muutmise märkamine õpetaja juhendamisel (valiklugemine).• Ütluste hargnenud sõnastamine (teabe tuletamine). <p><u>Valik- ja temaatiline lugemine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Valiklugemine üleminekuga temaatilisele lugemisele: sõnade ja lausete leidmine lõigus, mingit teemat kajastavate lõikude leidmine ühe teksti ulatuses (mitme lause või lõigu leidmine ühe ülesande põhjal).• Teabe märgistamine tekstis (sõnade, sõnaühendite, lauseosade ja lausete allajoonimine või markeriga tähistamine).• Lõigu või teksti mõtte väljendamine oma sõnadega, kokkuvõttele ja/või alltekstile viitavate keeleüksuste leidmine autoritekstist.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Küsimuste esitamine teksti kohta sündmuse põhjuste ja tagajärgede väljaselgitamiseks, järelduste tegemiseks, puuduva teabe tuletamiseks. <p><u>Tegelaste käitumise analüüs</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegelaste rühmitamine (iseloomujooned, ajalooline taust).• Tegelaste käitumise, mõtete ja elamuste võrdlemine.• Hinnangu andmine tegelaste käitumisele (motiivid, käitumisakt ja selle sõltumine tingimustest, tulemus).• Hinnangu põhjendamine käitumismotiividest ja tulemustest lähtuvalt (mida sooviti, mis oli tulemus). <p><u>Teksti peamõtte sõnastamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Peamõttele (sisu kokkuvõte ja alltekst) osutavate lausete (lõikude) leidmine tekstist; lõigu ja teksti peamõtte sõnastamine ja selle täpsustamine ning põhjendamine originaalile viidates.• Peamõtte seostamine õpilase kogemustega.
--	--	---

		<p><u>Eneseväljendus (jutustamine)</u></p> <p><u>Teksti kavastamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Märkmete tegemine: tegelasi iseloomustavad sõnad, tugisõna ja -sõnaühendid kava juures.• Lihtkava ja jooniskava ühine koostamine, kavade kasutamine. <p><u>Teksti taastamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tekstilähedane valik- ja temaatiline jutustamine; abivahendite individuaalne valimine ja kasutamine.• Kokkuvõtliku jutustamise harjutamine, sh tekstilähedase jutustuse plaani eelnev esitamine.• Tegelaste iseloomustamine ja võrdlemine plaani järgi.• Jutustamise õppimine tegelase rollis (lähtutakse tegelase eesmärkidest, mõtetest ja tunnetest).• Looduskirjelduste koostamine plaani järgi: tekstilähedane kirjeldamine, oma sõnadega kirjeldamine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Teksti laiendamine: puuduva teabe tuletamine (järeldamine, oletamine). <p><u>Kirjaliku teksti koostamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse koostamine ühiselt loodud kava ja esitatud keelevahendite abil (tugisõnad, - sõnauhendid). • Kirjandi kirjutamine pildi ja tugisõnade toel; pildi ja kava põhjal. • Järeltöö: parandamine ja/või täiendamine. • Looduskirjelduse koostamine plaani järgi.
--	--	---

8.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Sõnavara	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära, mõistab ja moodustab pöörde- ja käändevorme, vajaduse korral toetub näidisele; • tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab kõnes tuletisi. 	<p><u>Sõnaliigid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teadmiste süvendamine sõnaliikidest (nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, määrsõna): morfoloogilised tunnused, küsimused, funktsioon lauses, semantilised rühmad ja nende üldistatud tähendus; terminite tundmine. • Sõnaliikide eristamine.

		<ul style="list-style-type: none">• Samatüveliste sõnade tuletamine (<i>kiirustama, kiirus, kiire, kiiresti</i>), tähenduslik eristamine.• Tuletatud sõnade kasutamine sõnaühendis ja lauses. <p><u>Nimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Nimi ja nimetus, liigi ja alaliigi nimetus. Nimede ja nimetuste õigekiri, suur ja väike algustäht.• Tuletised ja liitsõnad.• Nimisõna morfoloogilised tunnused ja süntaktiline funktsioon (alus, põhisõna, laiend).• Nimisõna sõnaühendis, laiendi leksikaalne ja vormiline sõltumine põhisõnast. Morfoloogia- ja süntaksiküsimus.• Aluse seos öeldisega.• Nimisõna käänamine.• Tutvumine käänamistabeliga: käänete nimetused ja küsimused.• Sama käändevormi erinevad grammatilised tähendused.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Ühe ja sama sõna vormide kasutamine erinevates funktsioonides, rakendamine sõnaühendites, lausetes ja kontekstis. • Laiendi käändevormide moodustamine sõltuvalt põhisõnavormist. • Mitmuse tunnuse valimine ja õigekiri. • Nimisõnade tuletamine • Nimisõnade tuletamine, tuletusliited: <i>-ur, -ar, -nna</i>. Tuletatud sõnade tähendus. • Samatüveliste sõnade tuletamine ja tähenduse eristamine, sõnade rühmitamine tuletusliidete tähenduse alusel. • Tuletatud sõnadest käändevormide moodustamine, nende kasutamine sõnaühendis ja lauses. • Moodustatud sõnade tähenduse suunatud võrdlemine üldistusastmest lähtudes (rühmad, allrühmad, rühmitusalused). • Varemõpitud liidetega tuletiste kasutamine kõnes. <p><u>Omadussõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete, olendite, nähtuste tunnused ja omadused ning nende väljendamine omadussõnade abil.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Omadussõna süntaktiline funktsioon (<i>täiend – punane pall, öeldistäide – pall on punane</i>). • Mitu omadussõna põhisõna laienditena. • Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. • Võrdlusastmed. • Liitomadussõnade õigekiri. • Omadussõna tuletamine: tuletusliited: <i>-ne, -lik, -line, -tu, -jas, -kas, eba-, mitte-</i>. • Tuletatud sõnade rühmitamine tuletusliidete tähenduse alusel, muutmine ning kasutamine sõnaühendis ja lauses. • Omadussõnade kasutamine objekti osade kirjeldamisel, tegevustseenide konkretiseerimisel. <p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Põhi- ja järgarvsõnad, nende muutevormid. Järgarvsõnade tuletamine. • Rooma numbrid I-XXX. • Arvsõna muutevormide kasutamine sõnaühendis ja lauses. Arvsõnade õigekiri. <p><u>Määrsõna</u></p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Määrsõna tunnused, tähendusrühmad.• Määrsõna sõnaühendis (tegevuse tunnus) ja lauses.• Määrsõnade tuletamine: tuletusliited: <i>-sti, -lt, -ti/di</i>.• Samatüveliste omadus- ja määrsõnade kasutamine sõnaühendis ja lauses (tegevuse või objekti iseloomustamine). <p><u>Tegusõna</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegusõna semantilised (tegevuse/seisundi väljendamine) ja formaalsed tunnused. Esemete, olendite ja nähtuste tegevust või seisundit väljendavad sõnad.• Tegusõna lauses, tegusõna laiendid.• Samasse tähendusrühma kuuluvad tegusõnad, nende valimine väljendatava teabe konkretiseerimiseks ja sõnakorduste ärahoidmiseks.• Samatüvelised tegusõnad (<i>kiirustama, kiirendama</i>).• Laiendite leksikaalne ja vormiline valimine sõltuvalt tegusõna tähendusest (<i>riietab poega esinemiseks, riietub esinemiseks</i>).
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Tegusõnade mitmetähenduslikkus, laiendite valimine ja kasutamine sõltuvalt kaastekstist (<i>Aeg möödus lennates. Buss möödus majast.</i>) • Tegusõna grammatilised kategooriad: pöörded (ja isikulised asesõnad), arv, aeg, kõne, tegumood, kõneviis. • Lause tähenduse sõltumine tegusõna grammatilistest kategooriatest. Muuteoperatsioonid. • Tegusõna vormide aktiveerimine. • Ühendtegasõna, selle kasutamine lauses. • Ülevaade kesksõnadest ja nende grammatilisest tähendusest. Kesksõnad täiendi funktsioonis: olendi või objekti tunnuste väljendamine. • Kesksõnade moodustamine analoogia alusel ning rakendamine sõnaühendis ja lauses. Tegusõna asendamine kesksõnaga (<i>käisid – oled/olid käinud</i>), kontekstisidusate lausete moodustamine. <p><u>Liitsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liitsõnade semantilised rühmad, sõnaühendi muutmine liitsõnaks, tähenduse muutumine.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Tuletusliited liitsõnades, sõnatähenduse mõistmine. • Liitsõnade moodustamine: tuletised liitsõna komponendina. • Liitsõnade õigekiri. <p><u>Võõrsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppeainetes kasutatavate võõrsõnade mõistmine.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes õpetaja suunamisel; • oskab vajaduse korral kasutada abistavat materjali. 	<p><u>Foneemanalüüs ja õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veaohalikud häälikud sõnas. Veaohlike häälikute õigekiri. • Võõrhäälikud ja tähed. Võõrsõnad: hääldus, õigekiri. • Võõrsõnade, võõrapäraste ja keeruliste kohanimede õigekiri. Õigekirja kontrollimine interneti abil. • <i>k, p, t</i> ja <i>g, b, d</i> heliliste häälikute kõrval. • Järgsilpide sulghäälikute, liitsõnade ja liidete õigekiri. • Kaashäälikuühend: liitsõnade liitumiskohal, liidetega sõnades sõna tüve ja liidete piiril.

		<ul style="list-style-type: none"> • Liited <i>-ki</i> ja <i>-gi</i>, liidetega sõnade tähendus ja õigekiri. • Oma õigekirjaoskuse ja selle kontrollimise võimaluste teadvustamine.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis. 	<p><u>Lause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lihtlause, koondlause, liitlause. Lause tekstis. • Lausete moodustamine, muutmine, laiendamine, ühendamine. • Liht-, koond- ja liitlause eristamine, terminite kasutamine. <p><u>Lihtlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Äratundmine, peamised formaalsed tunnused. • Alus, öeldis ja nende laiendid lauses. Süntaksiküsimused. • Väit-, küsi- ja käsk-, soov- ja hüüdlause, nende vastastikune transformeerimine. Sõnade järjekord lauses. • Kaastekstisidused laused: lausete sisuline ja vormiline sõltumine eelnevast lausest. Lausete muutmine kaastekstisidusaks.

		<ul style="list-style-type: none"> • Aluseta või öeldiseta laused tekstis, sh repliigid dialoogis. • Korduvad lauseliikmed ja osalaused. • Suulise kõne lausungite muutmine grammatiliselt korrektseteks lauseteks. Suuliselt esitatud teabe edastamine kirjalikult. • Suuline ja kirjalik dialoog. Dialoogi lühikese vastusrepliigi asendamine hargnenud lause või lauserühmaga ja vastupidi. • Küsimuste esitamine dialoogi repliikide sisu kohta. • Otsekõne muutmine kaudseks. <p><u>Koondlause</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Koondlause moodustavad ja erilaadseid tunnuseid väljendavad põhisõna rinnastavad laiendid. • Korduvad põhisõnad ja laiendid (sihitised, määrused, täiendid). • Koondlause korduvate lauseliikmete laiendid: seoste leidmine kahel tasandil (põhisõna laiend, laiendi laiend). • Koondlause tähenduse sõltumine sidesõnadest <i>ja, ning, ehk, ega, või, nii ... kui ka</i>.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Koondlauset moodustamine.• Kirjavahemärgid koondlauses. <p><u>Liitlause</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liitlause tähenduse ja struktuuri analüüs. Rindlause. Põimlause. Osalaused. Alus ja öeldis osalausetes.• Sõnade ja sõnaühendite tähenduse seletamine liitlausega: sobitamine, suunavad küsimused osalause kohta.• Osalausetega väljendatud mõtete teadvustamine ja seoste seletamine. Küsimuste (küsilause, süntaksiküsimus) esitamine osalausetes kohta.• Sidendite tähenduse mõistmine. <p><u>Liitlausetes väljendatavad suhted:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• tegevuste vastandamine (<i>Vend kirjutab, aga õde loeb.</i>);• koht (<i>Sõitsin sinna, kus mind oodati.</i>);
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• aeg: üheaegsus ja järgnevus (<i>Läksin õue, vihma sadas kõvasti. Läksin õue ja varsti hakkas vihma sadama.</i>);• põhjus (<i>Ilmar kastis lilli, sest muld oli kuiv.</i>);• eesmärk (<i>Mai võttis korvi, et aiast õunu tuua.</i>).• Ühe ja sama suhte väljendamine erinevate lausemallidega: erinevad sidendid, osalause paigutus.• Teabe sarnasuse/erinevuse mõistmine, lausete suunatud transformeerimine.• Liht-, koond- ja liitlausete eristamine, terminite kasutamine.• Eri lauseehitusega samasisuliste tekstide võrdlemine (sama teabe esitusviiside teadvustamine).• Koond- ja liitlausete moodustamine lihtlausel ja vastupidi (analoogia põhjal).• Koond- ja liitlausete koostamine, transformeerimine ja rakendamine.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Lühivastuse asendamine dialoogis liitlausega ja vastupidi. • Pealause sihilist tegusõna täpsustavad sihitiskõrvallused. Sihilise tegusõna ja sihitiskõrvallause seos, küsimuse esitamine osalause kohta (<i>ütles mida?</i>), sidendid <i>et, kuidas, miks, kus, millal, kas, kes, mis</i> jne. • Otsekõne. Otsekõne väljendamine kaudselt sihitiskõrvallause abil. Isikuliste asesõnade ja tegusõna vormide kasutamine kõnes. • Pealause nimisõna täpsustavad täiendkõrvallused: põhisõna ja osalause seos, osalause asetuse, sidendid. • Lausete kasutamine dialoogis ja tekstis.
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast teksti häälega ladusalt ja endamisi teabe hankimiseks; • loeb jõukohast teksti endamisi sihipäraselt, häälega, mõistmiseks vajaliku selguse ja intonatsiooniga; 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine mõne õpetaja poolt soovitatud Eesti kirjaniku ja tema teosega. • Sisult ja keeleliselt jõukohase teksti ladus häälega lugemine kõne tempos. • Sihipärane endamisi lugemine (kuni 2/3 materjalist).

	<ul style="list-style-type: none"> • täidab jõukohast teksti analüüsid ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses; • oskab esitada küsimusi teistele ja endale teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt ning neile küsimustele vastata; • koostab teabe hankimiseks eesmärgist lähtuvalt küsimuste kompleksi teksti(de) kohta; • taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt, rakendades analüüsi käigus koostatud/kasutatud abivahendeid; • iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi, seletab ja hindab nende käitumist; • kirjeldab tegevusi ja sündmusi teistele arusaadavalt kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal (abiga); 	<ul style="list-style-type: none"> • Eelnevale analüüsile toetuva ilmeka (kõne tempos) lugemise harjutamine. • Tooni ja tempo muutmine õpetaja näidise, selgituste ja korralduste alusel. <p><u>Orienteerumine tekstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tundmatute sõnade leidmine esmasel või korduval lugemisel, nende tähenduse selgitamine. • Tähenduste täpsustamist vajavate sõnade leidmine iseseisval lugemisel. • Autorite sõnavara võrdlemine samateemalistes tekstides. • Võrdluste ja metafooride leidmine, selgitamine ja kasutamine suunamisel. • Inimest iseloomustavate sõnade tähenduse täpsustamine ja aktiveerimine. <p><u>Teksti analüüs</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti mõistmisstrateegiate teadvustamine: küsimuse/korralduse eesmärgi (lause tähendus, lausete seostamine, puuduva teabe tuletamine, väljendusvahendid, kokkuvõte) mõistmine.
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse või kokkuvõtte. 	<ul style="list-style-type: none"> Küsimusele vastamiseks/korralduse täitmiseks sobiva toimingu teadvustamine (valiklugemine, temaatiline lugemine, meenutamine). Õpetaja koostatud küsimuste/korralduste rühmitamine mõistmisstrateegiatest lähtuvalt. Küsimuste/ülesannete suunatud sõnastamine strateegiate kaupa ja neile vastamine. Tekstis esitatud ütluste psühholoogilise struktuuri (hoiakud/motiivid, eesmärk, strateegia) teadvustamine õpetaja suunamisel (<i>miks? milleks? kuidas?</i>). Vastusrepliigi seostamine eelnevaga (nõustumine või mittenõustumine, täiendava teabe taotlemine jne). Suhtlemist kirjeldavate sõnade tähenduse mõistmine ütluse suunatud analüüsi kaudu. Arutelud kasutatud repliikide sobivuse ja tulemuslikkuse üle. Küsimuste esitamine kaaslastele. Küsimuste esitamine endale ja neile vastamine. Kaaslaste küsimuste ja vastuste sobivuse hindamine, abistav
--	--	--

		<p>täiendamine. Nõustumine enam kui ühe tuletatud seletusega.</p> <p><u>Teabe märgistamine tekstis.</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tegelaste ja tegelasrühmade käitumise võrdlemine. Käitumise otstarbekuse ja moraalinoüetele vastavuse hindamine (individuaalne ja rühmakäitumine) ühe või mitme samateemalise teksti põhjal, antud hinnangu põhjendamine.• Käitumist mõjutavate ajalooliste, ühiskondlike ja looduslooliste tingimuste teadvustamine.• Kirjeldatud ajaloolise tausta võrdlemine tänapäevaga (tingimused, arenguetapid kirjeldatud sündmustest tänapäevani).• Kirjeldatud tegevuste seostamine looduskirjeldustega.• Looduskirjelduste analüüs. Objekti või nähtuse oluliste, iseloomulike ja individuaalsete tunnuste/omaduste eristamine. Objekti või sündmuse/stseeni valikuline konkretiseerimine ja üldistamine.
--	--	--

		<p><u>Teksti peamõtte sõnastamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Peamõtet väljendava või peamõttele/alltekstile viitava lõigu (lause) leidmine tekstist; lõigu ja teksti peamõtte sõnastamine ja selle täpsustamine, võrdlemine autoritekstiga, sõnastuse põhjendamine tekstile viidates.• Peamõtte seostamine õpilaste käitumise ja kogemustega. <p><u>Teksti kavastamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Liht-, liit- ja jooniskava ühine koostamine ning kasutamine jutustamisel. <p><u>Eneseväljendus (jutustamine)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Kasutatavad jutustamise liigid: temaatiline jutustamine (sh tekstilähedane temaatiline jutustamine), kokkuvõtlik jutustamine, tegelaste ja tegelasrühmade iseloomustamine, jutustamine tegelase või tegelasrühma nimel, teksti laiendamine.• Looduskirjelduste sõnastamine igapäevasõnavara kasutades.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none">• Enda või kaaslase jutustatud info kirjalik väljendamine.• Erineva sisuga tekstide võrdlemine ja koostamine loetud teabe või õpilase kogemuse põhjal.• Märkmete tegemine ja nende kasutamine jutustamisel või ülesannete täitmisel.• Tegelaste iseloomustamine ja võrdlemine plaani järgi. <p><u>Kirjaliku teksti koostamine</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Tekstilähedane ja kokkuvõtlik ümberjutustus koos hinnanguga sündmustele, tegelastele jne.• Kirjeldus loodusloolise või geograafilise materjali põhjal.• Sisuliste märkmete tegemine ja nende kasutamine kirjaliku jutu koostamisel.• Kirjandi kirjutamine praktilise tegevuse, õppekäigu vm teemal.• Tööprotsessi või selle osa kirjeldamine. <p><u>Konspekterimine</u></p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Teabe otsimine ja märgistamine: sõnade, sõnaosade, lauseosade ja/või lausete markeerimine. • Lühendite, sümbolite, emotikonide, joonimise, markerite vm kasutamine teksti lugemise käigus olulise teabe tähistamiseks. • Märkmete tegemine teabeteksti põhjal, nende hilisem kasutamine teabe taastamisel, küsimustele vastamisel, ülesannete sooritamisel.
--	--	---

9.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Sõnavara	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb olulisemat keele grammatikast: sõnaliike, käänamist ja pööramist. 	<p><u>Sõnaliigid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Omandatud teadmiste kinnistamine sõnaliikidest. • Õpitud sõnaliikide kohta käivate teadmiste ja oskuste süvendamine (äratundmine, küsimuste esitamine), sõnade semantilised rühmad, kasutamine lauses. • Erinevatesse sõnaliikidesse kuuluvate sõnade tuletamine samast tuletusalusest.

		<ul style="list-style-type: none"> • Tuletatud sõnade rühmitamine kas sõna tüvest, liitest või sõnaliigist lähtuvalt. Sõnarühmade rakendamine sõnaühendites ja lausetes. <p><u>Nimisõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Käänamistabel, selle kasutamine. Muutevormide moodustamine ning moodustatud vormide rakendamine. • Nimisõna tuletamine: õpitavad liited <i>-ik</i>, <i>-us</i>, <i>-kas</i>. Õpitud liidete aktiveerimine, tuletatud sõnade tähendus, kasutamine. • Lõppude, tunnuste, liidete õigekiri. • Liitnimisõna • Sõnade liitumismudelid (tüvevariandid): nimetavaline, omastavaline liitumine. Paarissõnad (<i>õed-vennad</i>). • Lühenenud tüvega liitumine (<i>lugemisoskus</i>), tüvede äratundmine. • Liitsõnade semantilised rühmad täiendsõnast sõltuvalt: liiki, otstarvet, sugulust vm väljendav täiendsõna. • Liitsõnade koostis, õigekiri.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Sõnaühendi ja liitsõna tähenduslik erinevus ja õigekiri. Tuletusliited liitsõnades, sõnatähtsuse mõistmine, liitsõna moodustamine. <p><u>Omadussõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Muutevormide moodustamine koos nimisõnaga. Võrdlusastmed. • Omadussõna tuletamine: liited <i>-tu</i>, <i>-jas</i>, <i>-kas</i>. Tuletatud sõnade tähendus, kasutamine. Lõppude, tunnuste, liidete õigekiri. <p><u>Arvsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Põhi- ja järgarvsõnad, murdarvsõnad. Järgarvsõnade märkimine araabia ja Rooma numbritega (I-XXX). • Järg- ja murdarvsõnade mõistmine, kasutamine. • Arvsõna käändevormide moodustamine tabeli, analoogia ja põhisõna vormi alusel. • Arvsõnade lugemine (numbrid tekstis), kasutamine suulises kõnes. <p><u>Asesõna</u></p>
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Isikulised, näitavad, siduvad, umbisikulised asesõnad, nende tähendus ja kasutamine. • Asesõnade käänamine analoogia alusel ja tabeli järgi, muutevormide kasutamine tekstis (samaviitelised sõnad). <p><u>Määrsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Määrsõnade semantilised rühmad (koha, aja-, viisi- ja seisundi, hulga- ja määra-määrsõnad). • Määrsõnade tuletamine: õpitavad liited: <i>-lt, -sti, -kesi, -ti</i>. • Viisimäärsõnade tuletamine omadussõnadest ning <i>nud-</i> ja <i>tud-</i>kesksõnast. • Hulgamäärsõnade tuletamine arv- ja asesõnadest (<i>kahekesi, mitmekesi</i>). • Ajamääruse väljendamine liitega <i>-ti</i> (<i>õhtuti</i>). • Õpitud liidete aktiivne kasutamine kõnes. • Tegusõna ja lause laiendamine määrsõnaga. <p><u>Tegusõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegusõna lauses öeldisena, tegusõna laiendid (öeldisrühm).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Lause tähenduse sõltumine tegusõna vormist.• Ühendtegasõna.• Tegusõna käändeliste vormide mõistmine sõnaühendis ja lauses.• Mineviku kesksõnad: <i>nud-</i> ja <i>tud-</i>kesksõnad. Minevikus tekkinud või tekitatud tegevuse või seisundi väljendamine.• Mineviku kesksõna nimisõna täiendina, mis märgib omadust (<i>loojunud päike, seotud käed</i>).• Oleviku kesksõnad: <i>v-</i> ja <i>tav-</i>kesksõnad.• Tegija iseloomustamine <i>v-</i>kesksõnaga (<i>magav koer</i>).• <i>tav-</i>kesksõna nimisõna täiendina (<i>rajatav mänguväljak</i>).• Kesksõnade moodustamine, käänamine ja õigekiri.• Kesksõnavormi ja tegusõna pöördevormi eristamine.• Tegusõna tuletamine.• Õpitavad liited: <i>-u, -ta, -ata, -ne</i>.• <i>-u</i>-liitega tegusõnad loodushälte (<i>siutsuma</i>), olukorra muutumise (<i>närbuma</i>), tegijale endale
--	--	---

		<p>suunatud või enesekohase tegevuse väljendajana (<i>kattuma, riietuma</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> • -<i>ta</i>-liite kasutamine nimi-, omadus- ja määrsõnadest tegusõna tuletamisel. • Liidete -<i>ta</i> ja -<i>da</i> õigekiri (<i>rõõmustama, kohandama</i>). • -<i>ata</i>-liitega tegusõnad hetkelise ühekordse tegevuse või äkilise häälightsuse väljendajana (<i>ehmatas, praksatas</i>). • -<i>ne</i>-liitega tegusõnad olukorra järk-järgulise muutumise väljendajana (<i>paksenedes</i>). • Õpitud liidete aktiveerimine. Tuletatud tegusõnade tähendus ja kasutamine lauses. • Tegusõna tunnuste ja lõppude õigekiri. <p><u>Võõrsõna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Võõrhäälikud ja tähed, võõrsõnad. • Õppeainetes kasutatavate võõrsõnade mõistmine.
Kirjutamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • järgib õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; 	<p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veaohtlikud häälikud sõnas. Sulghäälikud järgsilpides.

	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollib ise oma tööd, leiab ja parandab õigekirjavigu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaashäälikuühendi õigekiri. • Enesekontroll. Enda koostatud teksti õigekiri. • Ortograafiareeglite rakendamine: <i>g, b, d</i> helitute häälikute kõrval. Võõrsõnade õigekiri. • Suur algustäht nimedes: olendid, geograafilised objektid, asutused/organisatsioonid, riigid, ajalehed/ajakirjad. Kodukoha asutuste ja ettevõtete nimed. • Liitsõnade ja tuletatud sõnade õigekiri.
Praktiline grammatika	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb eri lausetüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid kõnes; • tunneb sõnamoodustust, kasutab õpitud vorme oma kõnes. 	<p><u>Lihtlause</u></p> <p><u>Sõnaühend</u> ja <u>lause</u>, nende tähenduslik erinevus. Sõnaühendite leidmine lausest, sõnaühendi kasutamine lauses.</p> <p>Tekstiväline lause.</p> <p>Laiendatud ja laiendamata lause.</p> <p>Lause tähenduse sõltumine tegusõna ajast, tegumoest, kõneviisist.</p> <p>Lause tekstis: sõnajärg, lauseid siduvad sõnad, samaviitelised sõnad, tegusõna ajavormid.</p>

		<p>Väit-, küsi- ja käsklause: intonatsioon, lõpumärgid, transformeerimine.</p> <p><u>Koondlause</u></p> <p>Koondlauset moodustavad ja erilaadseid tunnuseid väljendavad põhisõna rinnastavad laiendid. Korduvad põhisõnad ja laiendid (sihitised, määrused, täiendid).</p> <p>Koondlauset moodustamine. Sidesõnad ja kirjavahemärgid koondlauses. Koondlause tähenduse sõltumine sidesõnadest <i>ja, ning, ehk, ega, või, nii ... kui ka</i>.</p> <p><u>Liitlause</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Rindlause. Osalused, öeldis osaluses, osaluset paigutus.• Koma ja/või sidesõnad rindlauses.• Põimlause. Pealause, kõrvallause(d). Kõrvallause asetus pealause järel, ees või pealause keskel. Hõlmava struktuuriga liitlauset tähenduse mõistmine.• Mitmeosaliste liitlauset mõistmine kirjalikus tekstis.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Koma ja/või sidesõnad põimlauses. • Samasisulised, kuid erineva struktuuriga laused. • Sama suhet väljendavad, kuid erineva sisuga laused. • Lausete rühmitamine väljendatavate suhete järgi. • Lause moodustamine tegusõnafraasist sõltuvalt. Sama teabe variatiivne sõnastamine, sidendite varieeritud kasutamine. • Lausete transformeerimine. • Liht-, koond- ja liitlause (põim- ja rindlause): semantiline ja struktuuriline erinevus, sidendite tähendus ja funktsioonid.
Lugemine ja kõnearendus	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb eakohast teksti endamisi, häälega lugedes valdavalt süntagmade kaupa ja ilmekalt; • analüüsib teksti õpetaja juhendamisel, leiab olulise teabe, teeb märkmeid; • kasutab tehtud märkmeid teabe taastamisel kas tekstilähedasel või kokkuvõtlikul jutustamisel; 	<p><u>Lugemistehnika</u></p> <p>Pala lugemine vahelduvalt: häälega, endamisi, kooris.</p> <p><u>Teksti mõistmine ja orienteerumine tekstis</u></p> <p>Vaikselt lugemise käigus tekstist vajaliku teabe otsimine, teabe märgistamine sümbolite või lühendite abil lugemise ajal.</p> <p><u>Eneseväljendus</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tekstist saadud teavet loomingulisel jutustamisel (minategelase seisukohalt, jutustamisel grammatilise ülesandega, kirjeldatud sündmuse muutmise või täiendamisega vms). • edastab loetud või kuulnud teksti sisu teistele mõistetavalt suuliselt ja/või kirjalikult korrektses eesti keeles. 	<p><u>Jutustamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti lugemine ja analüüs sõltuvalt oodatava jutustamise liigist. Tegelaste käitumise ja emotsioonide hindamine. • Tööraamatu paladest saadud teabe baasil erinevate tarbekirjade koostamine (CV, kuulutus, avaldus, seletuskiri). • Teksti kuulamise käigus märkmete tegemine ja nende kasutamine teksti hilisemal taastamisel. Tehtud märkmete kriitilinehindamine ja korrigeerimine. <p><u>Konspekterimine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konspekti koostamine loetud teksti järgi: oluliste mõtete ja faktide leidmine ja märkimine tekstis, teksti lühendamine, lausete lühendamine ja transformeerimine; lühendite kasutamine. • Konspekti koostamine suulise kõne järgi: sõnade ja sõnaühendite kirjutamine kuulmise järgi, lühendite kasutamine, lausete lühendamine: konspekti kirjutamine pärast ühist arutelu.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none">• Teksti ja konspekti kõrvutamine, jutustamine oma ja kaaslase konspekti järgi.
--	--	---